

Savez Rusina Republike Hrvatske • Союз Русиных Републики Горватскей

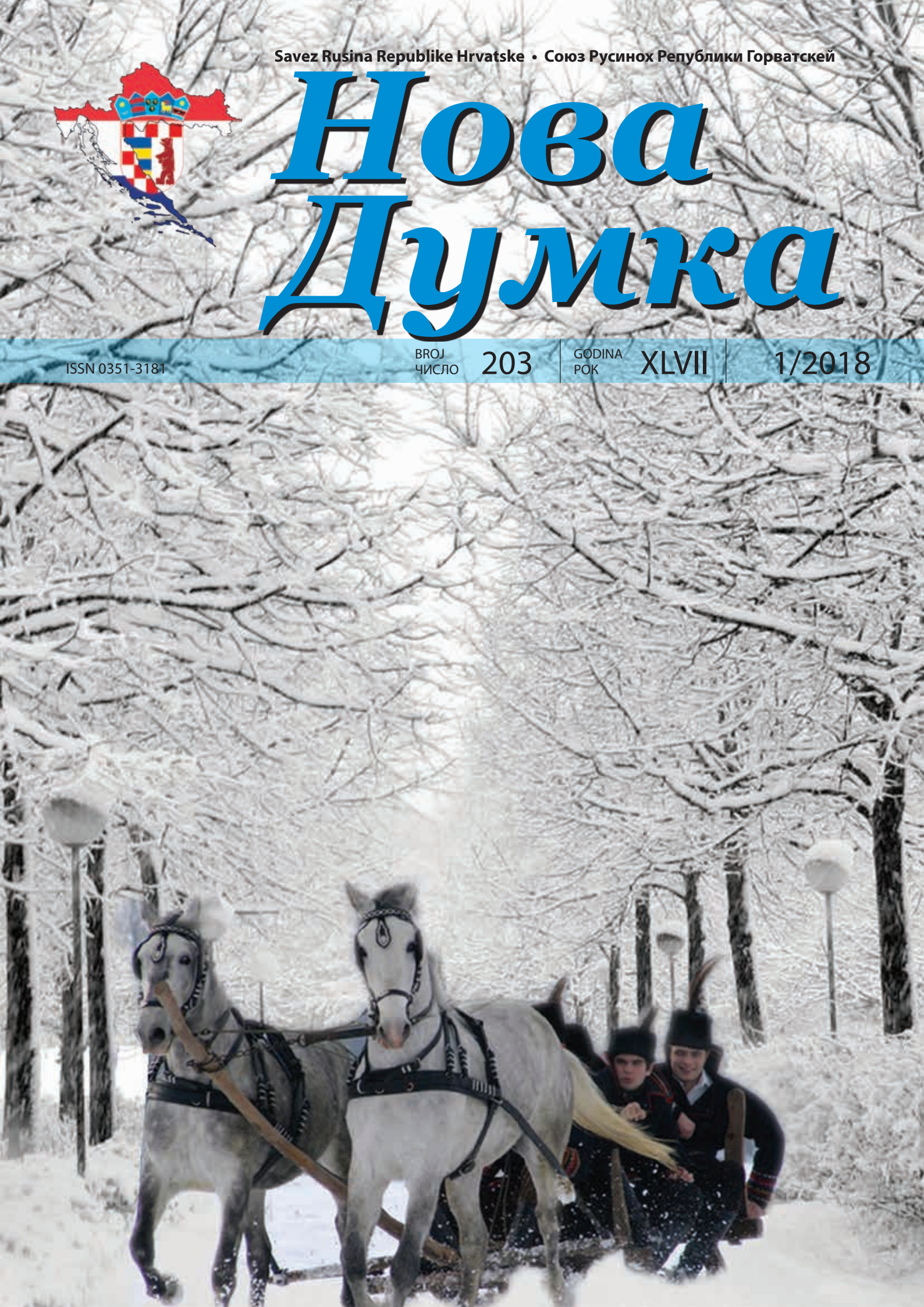
Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 203

GODINA
ПОК XLVII

1/2018

Отримана Ноц музейох у Петровцох

У організації Союзу Русинох РГ, КУД-а „Яким Гарди“ Петровци и Ради рускей националей меншини Општини Богдановци, 26. януара того року зоз початком на 18 годзин, у Етнографскей збирки Русинох у Петровцох отримана манифестация „Ноц музейох“ котра конципована як динамична манифестация, под насловом и олимпийским геслом:

Музеї и спорт – швидше, висше, моцнейше / citius, altius, fortius..

Предсидателька Союзу Русинох РГ Дубравка Рашлянин привитала шицких нащивительох и учашнікох манифестациі и поводала председателю ФК Петровци Томислава Мудрия же би у кратких смужкох представел ФК од самих початкох снованя по нешкайши дні.

Томислав у своїм представяню нагашел же култура и спорт були вше цесно повязани пре младосц у спорту и танцу, и же би ше требали ангажовац млади же би клуб мал цо векши успихи, и на концу шицких присутних поводал же би опатрели виставу фотографийох котру за тоту нагоду поставели фодбалере ФК Петровци, а о каждой фотографії председател гуторел даскельо слова.

Шпивацка група КУД-а „Яким Гарди“ одшпивала руски народни шпиванки у провадзеню Мирослава Костелника и Ярослава Медешового на гитарох и

Звонка Рускайового на контрабасу.

Надалей, председателка Союзу нагашела же ше тота манифестация отримує з нагоди 50. рочніці од снованя Союзу, 40. рочніці Етнографскей збирки Русинох и 45. рочніці отримованя централней манифестациі Русинох Републики Горватскей „Петровски дзвон“, а хтори барз значни за нашу националну меншину. Тиж так надпомла же и три нашо културно-уметніцки дружтва, члени Союзу, того року означую своєю рочніці, а то 50. рочніца

КУД-а „Осиф Костелник“ Вуковар, 35. рочніца КУД-а Руснацох Осиек и 25. рочніца КД-а Русинох Винковци.

У духу спорта председателка шицким нащивительом на памятку подаровала швицаци лабдочки.

У тей, уж традиційней манифестациі участвовали и други институції култури: архиви, библиотеки, центри за културу, здруженя гражданох и други. Тоту вельку акцию розпочало Горватске музейске дружтво и уж по тринасти раз ю организуює у сотрудніцтве зоз горватскими музеями, у цилю популаризованя музейских змистох и приводзеня публики до музейских и етнографских просторох.

Организаторе у Петровцох нащивительом обезпечели чаю и вареного вина, а було и пуканки, садляніки, белюша и колачи на жимно.

Понад 70 нащивительох, медзи котрима були и представителе зоз културного, политичного и вирского живота, мали нагоду поопатрац постав наших збирки, а тиж так стретнуц ше и зоз другима нащивителями, а поготов зоз младима и дзецми.

Ноц музейох, до котрей уключена и збирка у Петровцох, отримує ше у числених музейох, котри, док тирва манифестация, бесплатно понукаю рижни програми од виставох, музичних концертох по презентоване гастрономії.

Звонко Костелник, проф.

BROJ
ЧИСЛО 203

GODINA
ПОК 2018.
XLVII

“NOVA DUMKA”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

За накладника: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428–342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Proventus Natura d.o.o. Cerna

Naklada: 700 primjeraka

“НОВА ДУМКА”

Видава: Союз Русинок РГ

<http://www.savezrusina.hr>

savezrusina@gmail.com

novadumka@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

За видавателя: Дубравка Рашлянин

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93

Тел. / факс. 032 428–342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкуе: Провентус Натура д.о.о. Черна

Тираж: 700 прикладніки

Tiskano – Друковане

2 / 2018

Сижена

Цена

10

Куна

Куни

Rukopisi se ne vraćaju.
Objavljeni prilogi se honoriraju.

Рукописи ше не врацаю.
Обявени прилоги ше онорују.

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Отримана Ноц музейох у Петровцох	2
Отримана схадка Председательства Союзу Русинок Републики Горватскей	6
Отримана схадка Совиту Новей думки	6
Отримана схадка Координації радох и представителюх националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниі	6

DRUŠTVO I POLITIKA – ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

77. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske	4
---	---

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

Почал з роботу проект «Пожадай» на подручу Општини Томповци	5
Каритасова акция у наших парохийох	5
Крачунска програма у Петровцох	7
Члени „Рушняка“ на шнігу	13
Дюра Папгаргаі и Мелания Павлович	18
Од велького посту по Русадля	20
Дакеди було	22
Треба нам молитвенік руского духа	24
Važnost izbora prvog zanimanja	26

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ

Стретнуце на Трокралі	7
3. културна манифестация „Крачун у Загребе“	8
Рочни крачунски концерт у Миклошевцох	11
Малярски вистави КД „Рушняк“	13
Отримани 52. бал у Вуковаре	16

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГ ЖИВОТА

Грекокатоліки преславели Крачун у Риеки	10
Вилія и Крачун у Пули	10
Крачунски концерт у Райовим Селу	12
Штераец дні? Чого?	14
Паломніцтво вирних Крижевскей епархиі до Риму	14

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

було то кедиш давно / bilo je to nekad davno	15
Не дай ше победзиц злу, але з добрим владуј зло / Ne daj se pobijediti zlom, nego dobrim svladavaj zlo.	15
дзе проблем / gdje je problem	15
Жимски сон	15

STARE FOTOGRAFIJE - СТАРИ ФОТОГРАФИЈІ

Дзивоцке облекане пейдзешатих рокох	23
---	----

VAŠE ZDRAVLJE - ВАШО ЗДРАВЛЄ

Сухи шлівки	25
Жима, жима били зуби ма	25

HUMORESKA - ГУМОРЕСКА

Селідба до Петровцох, селідба зоз Петровцох	27
Нападал шніг да закрие шлід!	28

POLJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО

Олей зоз бундави за здраве и ужиток	29
---	----

RETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Руски пец	30
---------------------	----

SPORT - СПОРТ

Затримац кавлитету и обсяг успишних лоньских Бавискох	31
---	----

Насловни бок: Агнетка Балатинац - Жима**Остатні бок:** Звонко Костелник - Зоз подобового фондусу Союзу Русинок РГ -
Соня Васищук, 1985. Витраж „Гуцулка“**UREDNIŠTVO:** Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ljubica Harhaj, Manuela Dudaš, Lesya Mudri i Vladimir Provc**SAVJET UREDNIŠTVA:** dr.sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Marijana Džudžar, vl. Vladimir Sedlak**LEKTORI:** Marija Vulić (rusinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-1), “Nova dumka” je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Мануела Дудаш, Любича Гаргај, Владимир Провчи, Леся Мудри**СОВИТ РЕДАКЦИЈІ:** д.ф.н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Маріяна Джуджар, о. Владимир Седлак**ЛЕКТОРЕ:** Марія Вулич (руски язык), Андрея Магоч (горватски язык)

Друковане помага Совит за национални меншини Републики Горватскей.

На вимагане Союзу Русинок и Українцох Републики Горватскей з Ришеньом Министерства информована Републики Горватскей од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–1) „Нова думка“ уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источасно и становиско редакції лебо видавателя.

77. sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 25. siječnja 2018. godine 77. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske na Trgu sv. Marka 2 u dvorani 121/I u Zagrebu. Uz nazočnost većine članova Savjeta i zastupnika gospodin Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio

DNEVNI RED:

1. Usvajanje zapisnika sa 76. telefonske sjednice
2. Program rada Savjeta za nacionalne manjine za 2018. godinu
3. Poslovnik o radu Povjerenstva za raspodjelu sredstava udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina u području informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, programi koji proizlaze iz bilateralnog sporazuma i ugovora i pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina
4. Informacije o prijedlozima programa udruga i ustanova nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije za 2018. godinu pristiglih na Javni poziv
5. Davanje suglasnosti Koordinaciji županijskih vijeća, Vijeća Grada Zagreba i predstavnika za županije bošnjačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj na Odluku o grbu i zastavi bošnjačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj
6. Pokretanje postupka izmjene Uredbe o Stručnoj službi Savjeta za nacionalne manjine (NN br. 77/03, 130106, 76/11 i 79/12) - povećanje okvirnog broja zaposlenih službenika i osiguranje dodatnih poslovnih prostorija za rad i čuvanje arhivskog i registraturnoga gradiva na adresi Mesnička 23, Zagreb
7. Razno.

Predloženi dnevni red i zapisnik sa 76. telefonske sjednice Savjeta za nacionalne manjine usvojen je jednoglasno.

AD 1. Na temelju članka 36. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina članovi Savjeta za nacionalne manjine jednoglasno su donijeli Program rada za 2018. godinu.

AD 2. Razmatrajući Poslovnik o radu Povjerenstva za raspodjelu sredstava udrugama i ustanovama nacionalnih manjina za ostvarivanje programa kulturne autonomije iz područja informiranja i izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija, programa koji proizlaze iz bilateralnih sporazuma i ugovora te programa kojima se stvaraju pretpostavke za ostvarivanje kulturne autonomije, Savjet je jednoglasno usvojio.

AD 3. Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine gosp. Aleksandar Tolnauer izvjestio je članove Savjeta o Udrugama i ustanovama koje su aplicirale na sredstva za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina za 2018. godinu, a za koje se iz Državnog proračuna Republike Hrvatske izdvaja 32.400.000,00 kuna, a po zahtjevima zatraženo je 52.434.525,26 kuna. Nadalje, naglasio je Tolnauer, da se na Javni poziv za 2018. godinu prijavilo ukupno 106 udruga i ustanova nacionalnih manjina, odnosno 226 njihovih podružnica s predloženih 1 080 programa.

AD 4. Savjet je jednoglasno dao suglasnost Koordinaciji županijskih vijeća, Vijeća Grada Zagreba i predstavnika za županije bošnjačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj na Odluku o grbu i zastavi bošnjačke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

AD 5. Savjet je usvojio Zaključak da će Vladi Republike Hrvatske uputiti dopis kojim će predložiti pokretanje postupka izmjene Uredbe o Stručnoj službi Savjeta za nacionalne manjine, a kojom bi se povećao broj službenika te osiguranje dodatnih poslovnih prostorija zarad i čuvanje arhivskog i registraturnoga gradiva.

AD 6. Pod točkom razno raspravljalo se o inicijativi prikupljanja u okviru manjinske SafePack inicijative (MSPI) koju je pokrenula Federalistička unija europskih narodnih grupa (FUEN), a koju su podržale krovne udruge nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

Zvonko Kostelnik, prof.

Multikulturalnost V

U organizaciji Europskog doma Vukovar i EUNET-a u utorak 12. prosinca u Gradskoj knjižnici Vukovar održana je tribina pod nazivom Multikulturalnost Vukovara kroz stoljeća. Na tribini su sudjelovali viši arhivist Državnog arhiva Vukovar Stjepan Prutki i predstavnici rusinske, mađarske, njemačke, ukrajinske i srpske nacionalne manjine u Vukovaru.

Na samom početku sve prisutne i sudionike tribine pozdravila je ravnateljica Gradske knjižnice Vukovar Jelena Miškić, a uvodno predavanje o demografskoj strukturi stanovništva na temelju popisa stanovništva, od najstarijeg koji datira iz druge polovine 18. stoljeća pa do 2011. godine, održao je Stjepan Prutki.

Predsjednica Saveza Rusina Republike Hrvatske Dubravka Rašljanin, naglasila je da Rusini pripadaju jednom malenom narodu iz grupe Istočnih Slavena čija se postojbina nalazila u Prikarpatškoj Rusiji, odnosno današnjem dijelu Ukrajine. Rusini su trbuhom za kruhom krenuli naseljavati druge krajeve.

U Austro-Ugarskoj državi za vrijeme vladavine Marije Terezije, 200 obitelji Rusina, biranih i obrazovanih, naselili su prostor današnje Vojvodine. Kasnije su zbog visokog nataliteta i sve manje obradive zemlje počeli naseljavati i sela u blizini Vukova-

Voditeljica događaja

ukovara kroz stoljeća

Sudionici zbivanja

ra, Petrovce i Mikluševce. Gdje god da su se naselili, Rusini su imali potrebu kupiti jednu kuću za školu i jednu kuću za crkvu. U Petrovcima je 1836. godine osnovana prva Grkokatolička župa i od tada kreće prvi popis Rusina u tim krajevima. Centralna je manifestacija Rusina Petrovačko zvono koje će sljedeće godine proslaviti 45 godina postojanja. Krovna udruga Rusina je Savez Rusina u čijem se sastavu nalazi 9 kulturno umjetničkih društava sa sjedištem u Vukovaru, dok u Vukovarsko-srijemskoj županiji živi gotovo 80% Rusina iz cijele države. Na tribini su govorili Margita Kovač, Dara Majer, Marija Semenjuk Simeunović i Srđan Sekulić.

„Cilj održavanja ove tribine bio je da predstavnici manjina kroz sjećanja i fotografije prikažu kako i na koji je način svaka od njih djelovala u zadnjih 100 godina, kako je to danas i kakva je vizija u budućnosti. Nama je cilj da u lokalnoj zajednici razvijamo njihovu međusobnu suradnju i toleranciju te da svi zajedno doprinosimo pozitivnijem razvoju naše lokalne zajednice. Multikulturalnost treba biti naša prednost, a ne nekakav nedostatak“, zaključila je Dijana Antunović Lazić, izvršna direktorica Europskog doma Vukovar.

Zvonko Kostelnik, prof.

Publika

Почал з роботу проект «Погадай» на подручју Општини Томповци

Од початку фебруара у Општини Томповци розпочала работа на проекту «Погадай», поволанка котра була оглашена з Министерством работи и пензийней системи. У рамикох проекту обезпечене додзельоване европских безповратних средствох единком локалней самоуправи за програму обезпечованя работи женом котри ше находза у невыгодних условиюх на тарговицу работи, насампредз зоз руралних штредкох.

За проект «Погадай - Општина Томповци», котри тирва триец мешаца, одобрени безповратни средства од 2.281.900,00 куни. Єдна од активнос-

цох програми обезпечоване работи на два роки дванац женом зоз подруча Општини, а од нїх три зоз Миклошевцох. Зоз проектом обезпечени и средства за куповане бициглох роботніцом котри буду водзиц бригу о 85 старих особох. Додаткова вредносц проекту и оспособйоване шицких женох за занїманя котри спрам евиденції Горватского заводу за обезпечоване работи означени як дефицитарни.

Проектну документацию розробел Уряд за медзинардне сотрудніцтво TINTL, а партнере проекту Завод за обезпечоване работи и Центр за социалне старане.

У Општини Томповци

Заняти жени у програму старня за стари особи

Каритасова акция у наших парохийох

У чаше медзи Крачуном и Вельким постом у наших грекокатолицких парохийох преїг Каритасу Крижевскей епархийї дзелена помоц у поживи. Як и по тераз, кажда парохия требала обдумац свой способ и модел дзеления помощи. У даедних ше помоц ношела од обисца по обисце, у других ше дзелело, у трецих у сотрудніцтве зоз сушедним парохом у своїм месце.

У Петровцох обдумане же би ше помоц дзелело пред сам початок Велького посту, всоботу 10. фебруара, з оглядом же у Каритасу доминовала посна пожива. „Дайце им ви есц“, з Матейовой евангелиї 14,16, бул мото тей акцияї у котрей у першим шоре наглашене чувство потреби активовац себе у помощи другому. Часто ше случуе же ресурси и можлівосци постою, але индиферентносц гу другому тота котра запера же би помоц пришла гу тому у нужди. Здрава комуникация котра повязуе

того у нужди з Каритасом вимага отвореносц, щиросц, довирие и волонтерство, т.е. дароване себе у служби другому. Исусово слова: „Дайце им ви есц“ од пасивного патрача вимага активно го діяча.

До петровского проекту уключело ше осем младих волонтерох (штредня школа и млади по 25 роки) ведно с парохом мр.сц. Владимиром Седлаком, а у валале подзелене 112 единки Каритасовой помощи.

Отримана схадзка Председательства Союзу Русиных Републики Горватскей

У власних просторийох, у улічки Ради Европи 93 у Вуковаре, 20. януара того року отримана перша тогорочна Схадзка Председательства Союзу Русиных РГ. После привитних слухов председателька Союзу Русиных Републики Горватскей Дубравка Рашлянин привитала и присутного Якіма Павловича, секретара Представителя Рускей националней меншини Городу Загребу Ириная Мудрого, та предложела дньови шор котрого члени Председательства єдногласно прилапели.

Председателька Союзу Дубравка Рашлянин упознала членох председательства о Явнеї поволанки здруженьох за предложане програмох зоз подруча информованя и видавательства, культурного аматеризму и манифестацийох котри ше буду финансиован зоз Державного бюджету за 2018. рок, на котру ше приявел и Союз. Надалей, присутних поинформовала о подношеню звітох за штварти квартал, од 01.10. по 31.12.2017. року, котри треба придац по 31. януар.

Предложена програма означованя 50. рочніци иснованя Союзу Русиных Републики Горватскей у культурней и политичней творчосци, 50. рочніци КУД-а „Осиф Костелник“, 40. рочніци Етнографскей збирки Союзу Русиных РГ у Петровцох и 45. централней манифестациї култури Русиных „Петровски дзвон 2018“ под високим покровительством Председателя Горватского собору Гордана Яндрокевича и Совиту за национални меншини Републики Горватскей пана Олександра Толнауера.

Шици тоті рочніци означа ше од 01. по 03. юний 2018. року у Вуковаре и Петровцох, а треба спомнуц же маме и 35. рочніцу КУД-а Руснацох Осиек и 25. рочніцу КД-а Русиных Винковци.

Союз Русиных РГ, КУД Яким Гарди Петровци и Рада Рускей националней меншини Општини Богдановци 26. януара 2018. року у Етнографскей збирки Русиных у Петровцох організує манифестацию „Ноц музейох“ котра конципована як динамична манифестация, под насловом и олимпийским геслом: Музеї и спорт – швидше, висше, моцнейше / citius, altius, fortius.

Члени председательства ше зложели же би ше и того року у фебруаре означел Дзень Союзу Русиных РГ и Дзень КУД-а „Осиф Костелник“ з нагоди Дня мацеринского языка.

Меноване Поверенїцтво за конкурс главного и одвичательного редактора информованя и видавательства Союзу Русиных РГ котри требаю розпатриц присцигли молби на розписани конкурс и предложил председательству хто вибрани.

Звонко Костелник

Отримана схадзка Совиту Новей думки

Всуботу, 20. януара, у просторийох редакциї у Вуковаре, улічка Ради Европи 93, отримана схадзка Совиту Новей думки.

На схадзку розпатрани звіт роботи за прешли рок, план роботи за чечуци 2018. рок, а водзена и розправа о змисту и випатрунку Новей думки у тим року.

Схадзку водзела председателька Совиту Новей думки др. сц. Оксана Тимко Дітко.

Звіт о прешлорочней роботи поднесла главна и одвичательна редакторка информованя и видавательства Вера Павлович, спрам чїїх слухов шцїчки проекти и шцїчки числа наших часописох видруковани цеком прешлого року, а мали зме и красни несподзиваня, на концу рока друковали зме два кнїжки зоз финансию потримовку Представителя рускей националней меншини зоз Загребу, под нашим меном и зоз власнима средствами два кнїжки поезїї друковал председатель КД Русиных и Українцох ПГЖ „Рушняк“ Владимир Провчи.

Цо ше дотика планох за тот рок, послали зме план за 6 числа Новей думки хтори бизме того року друковали на 32 боки у фарби, 4 числа Венчику, Думки з Дунаю и даскельо авторски кнїжки котри сцигли на наш Конкурс.

Бешеду о змисту и рубрикох у тогорочней Новей думки конструктивно водзел член Совиту, паноец Владимир Седлак, спрам чїїх заувагох заключене же би за дзепедни рубрики у Новей думки требало контактовац наших фаховцох хотори жию и робя у руским штредку, а тераз су неактивни у культурним и явним живоце.

О самим випатрунку насловного и остатнього боку остало ше на уж випробованим неутралним випатрунку вязаним за рочну часц.

Єдна з дорухених темох була и потреба пририхтованя монографїї з нагоди 50. рочніци иснованя нашеї культурней институциї хтора ше сполнює парве того року. За таки озбильни проект було би добре погледац помоц и ангажоване бувших новинарох, тайомнікох, але и председательох Союзу Русиных РГ.

Вера Павлович

Отримана схадзка Координациї радох и представительох националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниї

Дня 15. януара того року отримана схадзка Координациї на хторей ше, медзи иншим, порадзело о розподзельованю пенежох за 2018. рок и подписани Анекс спорозумєня Координациї.

Понеже на Жупанийскей скупштини одредзени средства за меншини у предрахунку, средства подзелени так як були и прешлого року, лем ше представителюм звекшали на 10.000,00 кн.

Ради по 84.000,00 кн

Представителе по 10.000,00 кн

Порадзене и же ше Дзень националних меншинох Вуковарско-сримскей жупаниї того року отрима 13. мая у Гунї, а домашнї буду бошняцка национална меншина.

Марияна Джуджар

Крачунска програма у Петровцох

У Петровцох уж постала традиция швето Рождества Христового зазначит зоз пригодну академию. Програма и того року удатно отримана на перши дзень Крачуна, 25. децембра 2017. у сали "Соколана", котру за тоту нагоду зограну уступела Рада Месного одбору Петровци. КУД „Йоаким Гарди“ як и по тераз озвучовал програму и понукнул просторії за дружнене учашнікох после програми. За складане и водзене програми остарал ше петровски парох мр.сц. Владимир Седлак, а програму давали: дзеци з Петровцох котри у Подручней школи „Антун Бауер“ пестую руски язык, традицию и культуру, Женска шпивацка група КУД-а „Яким Говля“ зоз Миклошевцох, „Галициянска хлопска група“ Українцох з Петровцох и хлопска шпивацка група КУД-а „Йоаким Гарди“ зоз Петровцох.

Оживйоване и пестоване богатеї традиції колядованя котру нам зохабелли нашо дїдове и прамдїдове перша причина едней такеї манифестациї, дзе у полней сали и добрим амбиенту публики и учашніком на два заводи не було чежко ведно зашпивац на початку: „Рождество твое“, а при концу: „Многая літ“. За шицких нащивительох програми фамелия Федоран самоиницијативно у сотрудничтве з другима женами з валалу пририхтала покераї, медовніки и други слатки радосци. Тиж за похвалїц одволане домашніх у пририхтованю як и пратаню сали по про-

грами, особливо при складаню лавкох и столох. Свойому роду на чещ, а верим и шицким нащивительом на радосц, з

тоту програму були прикрашени, тераз уж випровадзени крачунски швета.

о. Владимир Седлак

Учашніки програми

Женска шпивацка група КУД „Яким Говля“ Миклошевци

Стретнуце на Трокралї

У сотрудничтве Союзу Русинох Републики Горватскеї и КУД „Осиф Костелник“ Вуковар организоване друге Новорочне стретнуце Руснацох городу Вуковару. Було то на Трокралї, 06. януара у Союзових просторїях. На самим початку шицких присутних привитал подпредседатель Союзу и председатель вуковарского Дружтва Владо Русин. Вон у кратких смужкох прегварел о діялносци у прешлим року

и жаданьох у Новим 2018. року. Медзи госцями були и почесни член КУД „Осиф Костелник“ Михайло Панкович, хтори тераз жиє у Пишкуревох и вуковарски парох о. Владимир Магоч. На полним столу нашли ше и окреме за тоту нагоду направени бобальки, а окрем рускеї бешеди було нагоди и зашпивац руски шпиванки у провадзено вуковарского оркестру.

Любица Гаргаї

М. Панкович, В. Русин, М. Дорокази, Р. Миклош, В. Гарди и М. Бурчак

3. културна манифестация „Крачун у Загребе“

У організації Союзу Руснох РГ, а зоз финансйну потримовку Совету за национални меншини РГ, 17. децембра 2017. року отримана 3. Културна манифестация „Крачун у Загребе“. КПД „Рускиня и Руснак“ зоз Загребу як домашне обезпечело простор за отримоване манифестации у городским кварту „Медвешак“.

„Крачун у Загребе“ основани як културна манифестация зоз цильом пестованя и розвиваня жридлових крачунских колядох и повязоване нашей национальной меншини же би чували, розвивали и наглашували национални идентитет, однімаючи ше асиміляції. Манифестацию порушал Союз Руснох РГ зоз

шедзиском у Вуковаре. Председателька загребского КПД „Рускиня и Руснак“ Оленка Іршкович привитала госцох и пожадала им вельо успиху у роботі и наступох. Присутним ше зоз даскеліма словами обрацела и Дубравка Рашлянин, председателька Союзу Руснох РГ, хтора ведно и отворела манифестацию. Вона наглашела же ше тота манифестация отримуе у Загребе, хтори наш главный город, не лем пре повязоване наших членох, але и пре ширене спознаньох о рускей културі медзи припадніками политичного и гражданского верху у Загребе.

На манифестации наступели члени Союзу Руснох РГ: КУД „Осиф Костелник“

з Вуковару, КУД Руснох и Українцох „Рушняк“ з Риєки, КД Руснох з Винковцох, КУД Руснацох з Осиєку, КУД „Яким Гарди“ з Петровцох, КУД „Яким Говля“ з Миклошевцох и КД Руснацох Цвелфері з Райового Села, хтори одшпивали по даскельо коляди, а Вуковарчане указали и кратку драмску сличку.

У рамикох манифестации зазначени даскелі рочніці: 90. рочніца од народзєня Вири Гудак, 240. рочніца Крижевскей епархии и 40. рочніца од шмерци Федора Лабоша.

По законченю програми члени наших дружтвох мали заеднічку окрипу у єдним ресторане у Сесетох.

Вера Павлович

Публика на манифестации

КД Руснацох Цвелфері Райово Село

КУД „Яким Гарди“ Петровци

КУД „Осиф Костелник“ Вуковар

КУД Русинох Винковци

КУД Руснацох Осиек

Соло наступ Клари Миклош

КУД Русинох и Українцох
ПГЖ „Рушник“

КУД „Яким Говля“ Миклошевци

Грекокатолики преславели Крачун у Риєки

Крачун односно родзене Исуса Христа у Риєки достоїнствено преславени и у руских обисцох. Давни народни обичай уношеня слами до обисца не бул запровадзени, але ше дзечне колядовало зоз познатим питаньом „Дате нам се навесити“. На руских столах були бобальки и други традиційни крачунски єдла. Крачунска Служба Божа служена 25. децембра на 17 годзин у церкви св. Себастьяна и Флоріяна у центру Ри-

Вирніки после Служби Божей на Крачун

єки. Коло олтару стали яшелька хтори нагадовали на родзене Исуса, а грекокатолицку Службу Божу служел протоерей ставрофор Михал Симунович зоз Крижевцох, хтори отримал и красне наказоване за приближно 10 Руснацох и 2 Українки. Найкрасше було слушац коляди котри водзела паніматка Геленка Симунович, а вирніки ю провадзели. По Служби Божей у церкви ше понукли бобальки котри порихтали Вера Провчи и Татьяна Крамер, як и пице. Сходзене у церкви нашим людзом нагода за стретнуце и бешеду, понеже жиєме у розличних часцох жупаний.

Без огляду же наша вирска и национална заєдница у Приморско-горанскей жупанії не числена, Крачун и други швета преславяме як вирніки зоз Службу Божу уж 11 роки, цо нам барз вельо значи, бо на тот способ од забуца однімаме нашо звичаї, бо людзе одходза, а од тих цо оставаю не почитую шицки виру. Владимир Провчи

Паноецц Михал Симунович у Риєки

Вилія и Крачун у Пули

Нас Руснацох у Пули єст досц вельке число, але кед им спомнем же бизме могли одпутовац до Риєки на Службу Божу, такой ми одвитую: „Барз то далеко, 100 километри там, тиж так тельо назад, а и пенєжи треба мац...“. Так до Риєки путуєме нас двойо, же бизме подзекovali паноцови на його труду, бо паноецц приходзи зоз Крижевцох. Хвиля зна буц вшеліяка, часто нас и ноц провадзи.

Понеже то лем нашо обичаї, ми ше Руснаци нашли у єдним обисцу у Пули. Крачун оквицени, швички бліскаю у шицких фарбох, яблука, помаранчата, орехи, смокви, шицко ше ту находзи. А на столе по нашим обичаю посни єдла, капущаніки, бобальки, а понеже зме на морю, маме риби яки лем пожадаме. Ми вибрали оради котри зме упекли на роштилю. Док ше риби пекли премасцовали зме их зоз маслиновим олейом, а кед ше упекли, вец зме на дробно нашекали цеску и петрушкового лісца, помишали их з олейом и богато намасцели риби. Таку добру вечеру треба залац зоз вином и то добрим, хтори ту у Истри маме барз квалитетни.

Док зме уживали и хвалели шицки делициї, було и „Дате се нам навеселити?“, а тиж так и винчованка „Винчуєм

вам яку-таку, же вам кура на облаку“. Я принесла и торбичку зоз домашнього платна най ше похвалім, але була ту и дзирка на торбички бо ше платно вилізало од старосци. Якошик сом поплатала, а кед ше ище баржей подре, мам я сламячу та будзе нова торбичка. Добра вечера залята зоз добрим вином, як ше гвари, язык ше розвязал та почали вшеліяки здогадованя. Я ше, наприклад, здогадуєм як то було у Петровцох

кед сом мала 7-8 роки, а то давно було. На дзень Вилії крачун оквицени, мой дїдо уноши сламу, а я ледво дочекала и такой сом ше валяла по слами. Баба топела до пеца, бобальки ше мочели, а капущаніки витрепани кисли при буджаку у сакайтове закрити зоз хлебовку. Як сом нарабяла, та сом и капущаніки поджамела. Теди сом думала же баба не видзела, не будзе знац цо сом напартовала. А нешка, кед и я баба, иншак роздумуєм.

На дзень Крачуна перше зме поопатрали цо у торбичкох, а вец шицки до церкви. А у нешкайших часох дзеци останю дома, будни су, ту мобители и шицка друга техніка, а ми ше старши чудуєме, бо праве модерна техніка отаргла-вжала од дзецох гевто красне дзецинство у котрим ми у їх рокох уживали.

Так бешеду по бешеду и здогадоване як то було дакеди, а було то крашне и най ше нігда не забудзе. Кажде рушело до свойого обисца, а ютрედзень, на Крачун, исти двойо рушели зме на Службу Божу до Риєки. Кед зме ше зишли, пожадали зме єдни другим най будземе здрави и най ше сходзиме ище велі роки и най у цо векшим чишле пестуєме нашо обичаї. Ана Голик

Рочни крачунски концерт у Миклошевцох

Пред конец рока, 15. децембра, у Миклошевцох отримани Рочни крачунски концерт зотрим члени Културно-уметничког друштва «Яким Ђовля» представели резултати роботи за цали рок у шицких секцијох: рецитаторскеј, танечней младшей и подростковој, дзецинскеј и женскеј шпивачкеј групи.

Найвекше напредоване за прешли рок указали танечники. Обидва групи активно робели цеком цалого року, а на концерту ше представели зот пейцома танцама, од котрих три нови. Премиерно миклошевска публика могла видзиц «Миколов танец» у виводзеню младшей танечней групи, а одушевице виволала и подросткова група зот «Валалску полку». Обидва групи порихтала Виолета Гирйовати. Женска шпивачка група одшпивала даскельо нови шпиванки, док у програми наступели

и младши шпиваче, а школярки музичней школи Миа Бучко и Сенка Пап од-

грали инструментали на синтисайзеру и тамбури.

Друга часц концерту була пошвечена Крачуну. Школяре Подручней школи з Миклошевцох представели пригодну кратку програму котру порихтали на годицох руског языка з учительку Лесю Мудри. Женска шпивачка група одшпивала даскельо коляди, а програму надополнил и збогацел петровски хлопски квинтет зот интересантну вокално-музичну интерпретацию крачунских колядох.

Попри других госцох програму нащивели член Совиту за национални меншини Звонко Костелник, а у мено Општини присутних привитал ей началник Здравко Звонарич. Под час концерту присутним була представена и вистава крачунских роботох миклошевског друштва Нашо дзеци, док ше Клуб младих остарал за окришйоване госцох зот горущим чајом и вареним вином.

Крачунски концерт у Райовим Селу

Перши раз у организацији парохије св. Йосафата у Райовим Селу отримани Крачунски концерт. Својо таланти учашњики програми указали 30.12. 2017. року на 19 годзин у Дому култури у Райовим Селу.

Мали зме нагоду патриц танци, глуму и слушац писни у виводзеню хорох, але и наших наймладших школярох. На початку шицкох привитал парох Олег Закалюк котри виражел својо задовољство зоз вельким одвољаньом хорох зоз суседних парохийох и подзеквал шицким хтори помогли у организацији Крачунског концерту.

Програму отворел церковни хор парохије св. Йосафата зоз колядами „Пречистая Дїва“, „Пасли пастире“, „Превелия родосц“ и „Пасли овци пастире“. Школяре од першей по штварту класу

ПШ зоз Райового Села зоз своїма порихтали учительками двацетминутову драмску сличку „До стретнуца Крачуна“.

Церковни хор зоз Солянох основани ище 1997. року. Спочатку чишлел коло 40 дзеци, а у остатни час число ше зменшало на 10 порядних членох. Длуги роки тот хор наступал и на „Златней гарфи“, а у Райовим Селу ше представел зоз писнями „Шицким на жеми“ и „О вирніки“.

Потом наступел церковни хор римокатолицкей парохије св. Илії пророка зоз Райового Села зоз писнями „Слава“, „Син Божи“, „Колісанка“, „Пать, яки дар“, „Народзел ше Бог и человек“.

Зоз Жупані госцвал вокално-инструментални состав „Мир“ котри од 2005. року иснуе при парохије „Мучеництва

св. Ивана Хрестителя“ у Жупані. Спочатку чишлел коло дзевец членох, а нешка любов гү музики дзелі коло 30 младих членох хтори порядно граю каждой недзелі на Вечурні, але дзечне наступаю и на духовних обновох, кирбайох и свадзбох. Представели ше зоз писнями „Бог з нами“, „Пасторела“, „Шицким на жеми“, „То Крачун“ на англійским язичу, „Най пада“, „У тот час рока“.

На концу програми дзеци парохије св. Йосафата указали драмску сличку о родзеню нашого Спасителя.

Учашњики програми ше по законченим концерту окрипели зоз колачми и другима лакотками, як и зоз соком и вареним вином.

Мария Закалюк (на руски предложела В. Павлович)

Дзеци зоз основеней школи

Дзеци парохије св. Йосафата

Хор зоз Солянох

Хор церкви св. Илії Пророка

Хор парохије св. Йосафата

Малярски вистави КД „Рушняк“

Основна работа у рамикох культурно-го аматеризму КД „Рушняк“ подобова уметноц, та и конец прешлого 2017. року и початок того 2018. року зазанчели подобово вистави.

„Крачунска сказка“ у Риєки

Автор вистави „Крачунска сказка“ Владимир Провчи виложел свойо роботи у просторийох Месного одбору Млака у Риєки, чийо просторий Дружтво хаснує од скорей. Вистава организована на чесц традицийного означованя крачунских шветох. Авторе ше окреме вибераю спрам роботи хтору зазначели у чечуцим року. Тота вистава на одредзени способ рекапитулация роботи Дружтва цеком 2017. року.

Владимир Провчи виложел 25 малюнки димензийох 50x70см. Жимски пейзаж мальовани на мотиви Горского Котару. Святочноц отворел председатель МО и Ради МО Млака, дип. инж. Иво Симпер, хотри представел активносци МО Млака, а представел и виставу зоз красними словами и дал слово авторо-

ви же би ше представел нащивительом. Цеком богатей и святочней вечери було нагоди и зашпивац руски писні, а за красне розположене бул ангажовани опатийски шпивач Душко Єлинич. Збуване провадзела и Риєцка телевизия. Висатава у МО Млака була отворена по 31. януар 2018. року.

„Жимска идила“ на Трсату у Риєки

Тот рок зазанчени з виставу малюнок под назву „Жимска идила“ автора Владимира Провчия, котра 1. фебруара отворена у Матки пензионерох Приморско-горанскей жупаниї на Трсату у Риєки. Тота вистава будзе отворена мешац дні. З оглядом же Приморе традицийно без шнігу, автор ше опредзелел за малюнки и мотиви Босней и Лики

у манири етнографского упечатку, зоз хаснованьом лем даскеліх фарбох. Трсат як культурне штредзиско Риєки ма моцне чувство за подобову уметноц, ту ше организує и подобове стретнуце „Пул каштела“ при замку Трсатска градина.

„Урбани улїчки“ у МО Млака

Вистава „Урбани улїчки“ отворена у МО Млака у Риєки. Автор Владимир Провчи ведно зоз групу млярох початком фебруара виложел свойо малюнки у акрилней технїки зоз мотивами городских улїчкох на хторих окрем будинкох мож замерковац и городски транспорт. Малюнки богати з нїжними фарбами и цикавим вименьованьом цию и швела. Ношаци фарби жовта и белава, а зоз малюнокх нароком вихабени дрва. Вистава ше находзи у двох просторийох, автор сам поскладавал експонати и патрачом потолковал роботи. Вистава отворена цали фебруар.

Владимир Провчи

Члени „Рушняка“ на шнігу

КД „Рушняк“ дїйствує у Приморско-горанскей жупаниї у хторей, понеже то приморски край, шніг барз ридко пада. Руснаци вше жили у карйох дзе шнігу було вше надосц, та нам ту у тим краю вжиме шніг барз хиби. Заш лем, ест го у даєдних часцох нашей жупаниї, найвцей у Горским Котару, але и у даєдних местох блїжей при морю. Понеже тайомнїца нашого Дружтва жиє у Малих Мухох, у валале коло словенскей гранїци, у котрим попри красней природи часто зна буцц и шнігу, та зме, ми члени нашого Дружтва, нащивели ей обисце же бизме ше подружели коло доброго єдла, пица и уживали у шнігу. У дворе було коло пол метера нападаюного шнігу, цо нас барз розвешелело,

та зме ше попори оруцованя зоз шнігом лапели и до роботи у правеню Дїда Шніжнїка у дворе и опрез хижи. Дожице було подполне та зме ше за-тримали до вечара, а вец зме ше през идилични били пейзаж врацели дому.

Владимир Провчи

Штераец дні? Чого?

Знова зме у Вельким посце, штераецдньовніці пририхтованя за Пасху - швето воскресеня Христового. З оглядом же швето котре приходзи швето над шицкима шветама, и дні рихтаня за нього значнейши од шицких наших других рихтаньох-постох за швета котри славиме през рок.

Пост у рижних обрядових традицийох Церкви почина на рижни дні, а тиж и на розлични способи. Початок Вельконоцного посту рахуе ше як штераец дні рихтаня од преславйованя фундаментах християнскей вири: постанови Евхаристіі, Христовей муки и шмерци и його славного воскресенуца. Даедни обряди старих восточних церквох и ридких заходних церковних заедніцох Вельконоцни пост починаю зоз Чистим пнятком, а закончую з Вельким пнятком. Векшина шліднікох латинского-заходного обряду (римокатолики, англиканци, лутеране, методисти, реформати и други протестанти) рахуюци же од Желеного штвартку по Вельку ноц окреме значни дні, Вельконоцни пост починаю зоз Чисту стреду, а закончую з Вельку стреду. Восточни обряди, од котрих найрозширенши византийни або гречески, а шлідза го грекокатоліки, мелкити и векшина православних церквох, цали Вельки тидзень тримаю як окрему часц, та и Вельконоцни пост починаю з Чистим пондзелком, а докончую зоз суботу пред Квитну недзелю.

Шицким заеднічке же дзень котри наволюю „чистим“ то дзень посценя на строго. На востоку ше до Посту уходи зоз молитву коленопригибана и з обрядом вимиреня з другима, бо и слова Матейовой евангеліі на Сиропусну недзелю починаю зоз словами: „Кед ви не пребачиде єдни другим, ані вам не пребачи Отец ваш котри на небе.“ Заходни традиції беру стари жидовски знак посипованя з гаром як знак початку покутованя, а священік каждому на чолє прави знак з гаром повтрюючи слова: „Обрац ше и вер Євангеліі“, або: „Здогадні ше чловеке же ши прах и гар и же ше до нього знова вращиш“.

Без огляду на способ уходу до штераец дньох пририхтованя, Церква од давности трима же то привилеговани дні Божого милосердия котре ше витворює у заедніці вирних през молитву, пост и добри діла. Тих дньох модлі ше часточно хресна драга, пацерки седем болєзни, служба ше служби и панахиди за покойних на задушни суботи, а на одредзени дні и служби преждєосвящених дарох.

Коло тих шицких побожних молитвених вежбох, предписаних посных дньох и добрих ділох остава питанє каждому з нас: прецо тото шицко кончим и робим? Яки смисел горе спомнутих „слупох“ св. штераецдньовніці?

Як и вше першу помоц маме у вибраних виривкох Нового завиту з якими зме ше гу уходу до посту рихтали. Праве Матейова евангелія на сиропусну недзелю толкує нам же наш пост не треба служиц як реклама другим, але ма буц самозатайна стварносьц з котрей вец видеє самозатаєне творенє добрих ділох. Одрекнуц ше власней гордосци, посциц на строго по питаню власней пишносци, то лем даедни з можлївих мотивох духовних и глїбших причинох прецо посциц физично. Вежбац ше творіц дацо, не прето бо то я зробел з обчєкованьом дипломи за свою роботу, але прето же би ше и други коло мене чувствовал чловеком, то чловечносьц котра не пита награду за свою услугу. „Ту годно вичитац Исусово слова: хто ме сце шлідиц най ше одрекне самого себе и руши за мну“.

Идуци таким шлідом чловеке обачує кельо вец туні слова: „Будзем посциц, бо и так мушим схуднуц“, або: „одрекнем ше того и того бо вец ушпорюем себе пенєжи“ за дацо часто непотребне и „Гламурозне“, або: „у одредзеним одреканю у посту себе самому добре зробим бо ше оддалім од даедней своей навязаносци зоз хтору ше нїяк не мам шмелосци бориц, та ми пост послужи як добра вигварка“.

У шицких тих причинох „геройского“ посту и одреканя стої мощни и горди Я. Праве тот исти котри ше у християнстве ма учиц понїзносци, бо кроткого и понїзного шерца тот котри нас гу себе поволює и зазберує, Исус Христос, Господ и Бог наш. Благословени посни дні од шерца шицким котри до нїх широ тримаю!

Паломніцтво вирних Крижевскей епархії до Риму

22. – 28. априла 2018.

Паломніцтво предводи владика кир Никола Кєкич, а програм шлідуючи

Недзеля, 22.04.2018.

Коло 18,00 – Рушанє зоз наших местох у Сриме и Славоніі.

Пондзелок, 23.04.2018.

07,00 – Падова, Служба Божє у церкви св. Леополда Б. Мандича
08,30 – Обиходзєне Падови: базилика св. Антония (Антуна), катедрала Св. Юстини, центр города – рушанє за Рим.

18,30 – Змесцованє у Риме, вечера, кратки увод до Римскей програми, ноцованє.

Вовторок, 24.04.2018.

Рано: фриштик.

08,45 – Розпатранє Ватикану: Розпатранє площи, базилики и крипти св. Петра, можлївосц одходу на куполу и видиковец.

12,00 – Полудзєнок у ресторану „Da Marcello“.

14,00 – Розпатранє Риму: Ангелска твєрдия (San Angelo), Площа Навона (Piazza Navona), Пантеон, Фонтана ди Треви, Шпаньолска площа (Piazza di Spagna), папски универзитет Грегориана, грекокатоліцка церква св. Анастасия, Народна площа (Piazza del Popolo).

18,00 – Служба Божє у церкви св. Єронима.

21,00 – Вечера и ноцованє або алтернативна вечарша програма.

Стреда, 25.04.2018.

Рано: фриштик.

09,00 – Стретнуцє зоз вселєским архиєреєм Франциском, папом римским, обиходзєне Via della Conciliazione, можлївосц купованя сувенирох.

12,00 – Полудзєнок „Da Marcello“.

14,00 – обиходзєне часци города на правим боку рики Тибєр, Служба Божє у грекокатоліцкей церкви св. Софії.

16,00 – Рушанє до василиянского древного манастиру у Гротаферати (Grottaferrata) и обиходзєне Римских Каштелох (Castelli Romani).

19,00 – город Фраскати (Frascati) обиходзєне городу, вечера у „Cantina percolato“

21,30 ноцованє або алтернативна вечарша програма.

Штварток, 26.04.2018.

Рано: фриштик.

08,00 – Розпатранє Риму: базилика Чеснаго Хрєста, Латеранска базилика, св. Клементий и гроб св. Кирила, S. Pietro in vincoli.

11,30 – Служба Божє у грекокатоліцкей церкви св. Сергея и Баха.

13,00 – Полудзєнок „Da Marcello“.

15,00 – Розпатранє Риму: базилика св. Марії Велькей (Santa Maria Maggiore), Папски восточни институт и папски „Collegium Rusicum“, Термини, Републиканска площа, Терми, Барберини.

20,00 – вечера и ноцованє або алтернативна програма.

Пияток, 27.04.2018.

Рано: фриштик.

09,00 – Розпатранє найстаршей християнскей часци Риму: Катакомби св. Калиста, гроб св. Цецилий, церква св. Севастияна.

11,00 – Служба Божє у папскей базилики св. Павла, обиходзєне базилики, площи, клаустру, сувенирох.

13,00 – Полудзєнок „Da Marcello“.

14,30 – Розпатранє Риму: Colosseum, Forum Romanum, грекокатоліцка церква св. Марії на Космедину, Максимов циркус (Circo Massimo), Aventin

20,00 – Святочна вечера скорей рушаня з Риму.

Собота, 28.04.2018.

06,30 – Служба Божє, фриштик и рушанє за Асиз.

10,00 – Розпатранє Асизу: базилика св. Франциска, церква св. Клари, Сан Дамиано.

11,30 – „Santa Maria degli Angeli“ – нашива базилики, можлївосц за сувенири итд.

12,30 – Полудзєнок у ресторану у Асизу и потим рушанє дому.

Организатор паломніцтва Ординарият Крижевского владичества. Цена (путованє, спанє, єдзєнє, уходніці) 420,00 євра. Приявиц ше мож на шицки грекокатоліцки уряди у Рєпублики Горватскей. Дзєпоєдни парохії даваю можлївосц одплацованя на рати.

було то кедиш давно

було то кедиш давно
кед ше ровніна указала
Руснакови у оку
и вон ю полюбел
ягод власну мацер
хижу ту збудовал
и дзеци виховал
з руску бешеду
на устох
з виру до Бога
у шерцу
затримал століттями
својо мено
бешеду
културу
бо то моцни человек
хтори својо любви
цудзе почитуе
не бої ше будучносци
бо є вредни
бо є чесни
у шицким
витирвали

bilo je to nekad davno

bilo je to nekad davno
kad se ravnica otkrila
oku Rusina
i on ju je zavolio
kao rođenu mamu
kuću je tu sagradio
i djecu odgojio
s rusinskim govorom
na ustima
s vjerom u Boga
u srcu
zadržao je stoljećima
svoje ime
govor
kulturu
jer to je jak čovjek
koji svoje voli
tuđe poštuje
i ne strahuje od budućnosti
jer je vrijedan
jer je pošten
u svemu
izdržljiv

Любица Гаргай

дзе проблем

дзе проблем
питаю ше часто
наиходзаци на койдзєяки
замервени и гузловати
животни ситуациї

прецо людзе праве таки
а не иншаки
прецо ми праве нешка
стокилови человек
станул на жуль
лівей ноги
прецо праве нешка
западал диждж
кед би мне то одвитовало
наютре

и так
питанє за питаньом

на хвильку ше застановюєм
и похопюєм
проблем не коло мене
але у мене

Господи
дай ми свою руку
и спаш ме
спаш ме одо мене

gdje je problem

gdje je problem
pitam se često
nailazeći na kojekakve
zamršene i čvorovite
životne situacije

zašto su ljudi baš takvi
a ne drugačiji
zašto mi je baš danas
stokilaš
stao na žulj
lijeve noge
zašto je baš danas
počela kiša
kad bi to meni odgovaralo
sutra

i tako
pitanje za pitanjem

na trenutak zastanem
i počinjem shvaćati
problem nije oko mene
već u meni

Gospodine
daj mi svoju ruku
i spasi me
spasi me od mene

Любица Гаргай

Не дай ше победзиц злу, але з добрим звладуй зло.

(Римьяном 12,21)

Ти не заслужуеш
ані отрушинку змилованя,
людски патраци.
Не заслужуеш поздрав,
ані одволане,
ані капку живота
не вредзи
потрошиц на тебе.
Без твари и подоби
ходзиш по тим швецє,
лукаво плетаци мрежи
сплеткох и спреводзкох,
але хто я же бим ци судзела?
Мне припада вимсцене, я врацим,
гвари Господь
- и було так.

Ne daj se pobijediti zlom, nego dobrim svladavaj zlo.

Rimljanima 12,21

Ti ne zaslužuješ
ni trun samilosti,
ljudski gledano.
Ne zaslužuješ pozdrav,
ni odaziv,
ni kap života
nije vrijedno
utrošiti na te.
Bez lica i obličja
hodaš ovim svijetom
lukavo pletući mreže
spletki i prijevara,
ali tko sam ja da ti sudim?
Osveta je moja, ja ću vratiti,
govori Gospodin,
- i bi tako.

Агнетка Костелник Балатинац

Жимски сон

Хотар завяти
сон жимски шніе,
поля ше
одпочиваю.
Лем крєжки зарна
житка младого,
спод шнігу главки
покус дзвигаю.
Валал змирено
дні својо жие,
дим ше з коминох
помали вие.
Турня зоз шнігом
ніжно обвита,
цихо, цихучки,
парастох вита.
Мир запановал
у жимских часох,
док баба жима,
шніщок витреса
зоз билих власох.

Агнетка Костелник Балатинац

Отримани 52. бал у Вуковаре

У організації КУД «Осиф Костелник» з Вуковару, 27. януара на 19 годзин отримани традиційни 52. вечар Руснацох городу Вуковару, або бал. На самом початку шицких госцох привитал председатель дружтва Владо Русин. Гоч обедал же придзе, пре необчєковани обовязки городоначалник Вуковару Иван Пенаваше оправдал, та у його мєно шицких присутних привитала замянїца городоначалника Ивана Муйкич. Потим ше присутним обрацєли председателька Союзу Русинок Рєпублики Горватскей Дубравка Рашиянин и висланїк городоначалника городу Дякова Златко Мєзєї. На балу була и Ана Кустура, прочалница Управного оддзелєня за дружтвени дїялносци, Звонко Костелник, член Совету за национални меншини Рєпублики Горватскей, Вєра Павлович, редакторка руских виданьох при Союзу и аж штирмє грекокатолїцки паноцєк зоз панїматками, о. Владимир Сєдлак зоз Петровцох, о. Олег Закалюк зоз Райового Сєла, о. Роман Ступяк зоз Миклошевцох и о. Дарко Рац зоз Бачинцох. У культурно-умєтнїцкей програми учасц вжали члєни домашнього дружтва. Мишани хор одшпивал два шпиванки “Ей, не видно тот мой валал” и “Червена ружа тройка”. Потим танєчна секция у хореографїї Татяни Алерич одтанцовала “Руски народни танци”. Наймадши члєни дружтва и солисти одшпивали кажде по єдну пїсню, Кристиан Миклош “Ружи, червени

Любица Гаргай

Владо Русин

ружи”, а Клара Миклош “Три гвиздоцки на небе”. На самом концу ветеранє одтанцовали танєц “Буковински весильни” у хореографїї Звонка Костелника. Дириговала водителька шпивацкей секциї Мария Закалюк, а оркєстр порихтал Владо Русин. Програму водзєла Любица Гаргай, а салу украсєли члєни креативнєй секциї “Прадки”. На балу було коло 180 особи, не лєм зоз Вуковару, ає и з Миклошевцох, Петровцох, Осїєку, Винковцох, Пишкурєвцох, Райового Сєла, та и з Вєраждину, Бачинцох, Шиду и Нового

Саду. Були организовани томбола и танєц шерца. У танцу шерца побєдзєли Анастасия Коняревич зоз Винковцох и Витомир Сабадош зоз Миклошевцох. Вони за награду достали торту и вино. У томболи, у хторєй участвовало коло сто спонзорох, главна награда була бицигла, хтору даровало домашнє Дружтво, а достал ю Никола Голик з Вуковару, длугорочни члєн Дружтва. Бал ше отримал на Саймишту у святочнєй сали В&С, а грал MIX BEND зоз Руского Керєстура.

Любица Гаргай

Шицки учащнїки зоз госцями

Мишани хор

Ветреане Бурчак, Алерич, Мудри

Клара Миклош

Кристиян Миклош

Вуковарски гудаци

Танечна секција

Було весело

Побидніки Танцу шерца

Дзецінска поезія

Дюра Папгаргаі і Меланія Павлович

Чи ест прилаплівшы слова за душу як цо то стих? Хто з нас давно одроснутых ище вше не памета даеден стих давно забутей мацеровей колісанки, писньочки з оводи чи рецитаціі зоз святочней академіі? Кеди же мацеринске слово и найзакоравенше шерцо найнїжнейше дотхне кед не у найвним стиху запаметаней винчованки?

„Як ше гу руских дзецінствох, гу фундаменту нашей рускей літератури – а то прешвечлівше у нашим случаю як гоч у хторим мож повесц же би источасно обапяло и культуру и писменосц, образоване – одношиме ми Руснаци? Як гу тому цо нашлїдзуеме як младе стебелко формално засадзене на початку того вику, а з глібокима кореняма у викох и просторох нашей праїдовщини. Там, у нашей бешеди, одгукє писня як дзвончок котри розбудзує нашу свідомосц о самих себе. Глас того дзвончка допера вшадзи кадзи допера писане слово. Слово видруковане у кнїжках, у лїстках з меней чи вецей успиху виписаних. Слово хторе писали поетове з намиру найупартейше ше зарепиц за душу хтора над’жие шицки спокуси яки на ню стрежу у нашей об’ективносци, у реалносци того швета у котрим зме мала грудка скотуляна з плецох историі.”

Як Ирина Гарди-Ковачевичова гварела, руске дзецінство фундамент рускей літератури. Дзецінство, то початок спознаваня швета коло себе, спознаваня самого себе и можлівосци хтори не маю граніци.

Дюра Папгаргаі

Поезія Дюрі Папгаргайового ма полуіронічни и сатирични тон. На гуморістични способ гутори о дзецінских мукох и животних вредносцох.

Дюра Папгаргаі народзени 11. новембра 1936. року у Руским Керестуре. Поезію за дзеці писал несистематично покля не обявел кнїжку „Не дам своіо роки и квіт” (1977.), а вец такой неодлуга, 1980. року, и роман за дзеці „Конец швета”, же би вошел до серіі радио-драмох за дзеці од котрих една, „Наталка, дзивче котре любело коні”, вишла и як сликовніца. Так и Папгаргаі постал еден зоз плодоноснейших руских писательоох літератури за дзеці у чаше док професійно окончує роботу редактора часопису „Шветлосц”.

Надрілікарски рецепти

Кед є слаби зоз азбуки,
потрец му на каждой руки.
Кед є зоз математики,
такой му руциц угліки.
Кед шкинта зоз историі,
помивац го у поміі.
Кед зоз природу почне муциц
кантичку на пупок руциц.
Кед з хемію є не фини,
дац му попиц маковини.
Кед ма слабу зоз языка,
витаргнуц го, най не стрика.
Кед кубури зоз физику,
попробовац зоз критику.
Кед не помогне критика,
вєц му ремень найдзе ліка.

Дюра Папгаргаі народзени 11. новембра 1936. року у Руским Керестуре. Поезію за дзеці писал несистематично покля не обявел кнїжку „Не дам своіо роки и квіт” (1977.), а вец такой неодлуга, 1980. року, и роман за дзеці „Конец швета”, же би вошел до серіі радио-драмох за дзеці од котрих една, „Наталка, дзивче котре любело коні”, вишла и як сликовніца. Так и Папгаргаі постал еден од плоднейших руских писательоох літератури за дзеці у чаше док професійно окончує роботу редактора часопису „Шветлосц”.

Катастрофа

Кед ше дараз на поладне
з древа спадне;
кед ше злама рука, нога
пре гомбане,
вєц настава:
школяр на розклопйоване.

Кед ше витхне локец прави
на капури
док ци пенал био з ліву
так по смаку,
вєц можеш буц:
лівє кридло – на облаку.

Кед розбиєш нос на песци
нездобачки,
лебо стлучеш шестри палец
на каменю,
горезначки
преноцуєш на ременю.

Кед ше з хрифта зодре скоро
нач дохтора!
Ша нарощне вона знова
цалком нова.
Лебо ше ю
заплата у сяртова.

Та хто ше од того бої
цо ше гої!
Але кед ше дараз подре панталону
зоз найлону
або штофу
є, ту уж маш катастрофу.

Висша сила

Дихци як локомотива
кед го мац всоботу змива.
Квичи, лає, вресци, гриши,
аж му язык по жеми виши.
А хвалел ше же ше змива
раз у року
на потоку.
Кед зме на ньго так наишли
як го власна мац приклекла,
у лаворе як го змила,
теди гвари: цо ту можеш,
висша сила!

Мелания Павлович

Мелания Павловичова, дзивоцке Джу-ня, народжена у Руским Керестуре 9. октобра 1932. року, поетеса котрей писане за дзеци основне определене у литератури. Ёй перша кніжка „Нітки” (1971.) бул початок на котри ше надовязали три кніжки за дзеци: „Веселинка” (поезия 1975.), „Сонне бавене” (поезия 1982.) и „Били жаданя” (приповедки 1989.).

Писні Меланії Павловичовой ше легко читаю, тематика им блізка возрасту котрому су наменени, а стих часто блізки народному. Зоз своїма стихами вона ше часто обраца мацери, котрей ше дакеди виноосуе, дакеди ёй чувствительно припомне же живот немилосердно цага молодого человека и не дозволюе мацери же би цеплоту мацеринскей любви на нього вилівала кажди дзень. За тото живот припущуе лем ридки нагоди, кед ше мац и дзецко стретню. Прето сом и вибрала писню хтора гутори о мацери.

Андрея Магоч, проф.

Твар мацери

Кед я радосна, весела,
И твою твар радосц краши.
Кед сом смутна, застарана,
Радосц на твари ци ше загаши.

Твоя твар, мамо, як кніжка.
Ранци на ней – то папери.
Читам их рано,
Читам их през дзень...
Гоч я цо сообщим,
Погляди гуторя
Же мац дзецку вери.

Була би ци твар жалосна
Кед бим человек не постала,
бо би ше розтаргла нітка,
цо ши ми уткала.

Писмо

Єдно писмо я паметам
цо ми мац писала.
Прето сом го зоз радосцу
вельо раз читала.

Учиц школу у варошу
я теди барз сцела.
На пар роки од мацери
я ше оддвоєла.

Писала ми мац у писме
як ше мам справовац;
старших коло себе слушац,
та и почитовац.

„На драже, дома, у школи,
людзом ти поздравкай.
По уліцох, без роботи,
нігда не поставкай.

Шмати чувай, не забудзуй;
отримуй чистоту.
Не вихвалюй ше нікеди
зоз свою красоту.”

Тото писмо мацерино
(ёго букви мали)
за длуго ми, през мой живот,
поцихи шептали:

„О доброти, послугносци
слова написани,
най не буду зоз розума
тебе висцерани.”

Паска

У серватки хтора нам остала од сирца розмочиме квас и замишиме цесто. На пол кили муки досц 2,5 деци серватки и 2 деки швижого квасу. Кед не маме серватки, квас розмочиме у млеку або води, до хторей ше положи цукру, а познейше посоліме по смаку. До цеста долеєме погарик олею и 2-3 жовчки, добре вимишиме и зохабиме най викишне. Цесто добре кажди пол годзини ище два раз претрепац. Викиснуте цесто порежеме на менши цесточка зоз хторих правиме пасочки, кладземе их до помасченей шерпенки, поверху намаścиме зоз жовчком и украсиме з рижнима ружичками зоз цеста. Украси поприпинаме зоз зубодлбками же би ше не зошлісли док ше пасочки буду печиц. Пасочки печеме сциха же би ше випекли з нука, ище горуци по верху умиеме з воду, та закриєме з ручнічком же би одмекли.

Паска у кошарки з лівого боку

Паски єме на Вельку ноц зоз шунку, писанками, сирцом и хрином.

Любица Гаргай

Звичаї у Петровцох пейдзешатих рокох прешлого столїтя
I часц

Од велького посту по Русадля

Пуцане то остатня недзеля скорей Вельконоцного посту. На тот дзень була госцина по обисцох, гране и танец у сали. Дзивчата найвецей були пооблекани до билого. На Пуцане од едла мушели буц кура и бухти. То було якешик неписане правило. Пондзелок кед почал пост, то бул строги пост у каждим обисцу. Руснаци едли кромплі на лупу и на сухо. Други дні у тим першим тижня едло ше хто цо, але без мяса. Недзелями ше едло нормално, юшка и подобне. Кед почали роботи на поля вец ше други дні у посце варело и едло дакус моцнейши едла.

Прадки були по Пуцане, а зоз тим шветом закончовали. Газдиню ше виплацело, а млади ше през дні поста сходзели на драже, шейтали ше “кокошиє шетне”, приповедали, але шицко у едней цихосци.

През Вельконоцни пост у церкви ше познімало крижи. Дзивчата, дзивки и невести ше през цали пост облекали до цмих шматох. Свила ше не облекала, але фарбарски и цицовой сукні. Не ношели ше ані белини, але обични вишивани подсуки.

Винїмка у облеканю була на Квитну недзелью. На тот дзень по багнітки ше ишло до Утрині хтора починала на шейц годзин рано. Дзивчата так вчас уж були почесани, до сомтох повязани и поприберани до свилох. По багнітки ше мушело исц крашне облечени. После Утрині ше зоз багнітками ишло до дому. На дзещец годзин ше врацало до церкви на Службу Божу. На тот дзень шицки крижи були у церкви.

Кед през пост спадло швето Благовицене, на тото швето ше уношели крижи до церкви и було шветочно бо то вельке швето. Случело ше и таке же Благовицене спадло на Вельки пияток, та вец дополадня було шветочно, а пополадню бул Вельки пияток. У єдним дню ше отримало и єдно и друге. На Желени штварток на пейц годзин пополадню почало ше дзвоніц. Шицки ишли до церкви дзе ше моддело дванац страisci, на перши дзещец ше дзвонело, вец дзвони престали дзвоніц, та на остатні два ше шкерепаддало. Так и пияток и всоботу ше шкерепаддало.

На Вельки пияток ше ишло до вечурні Христа ховац, коло церкви ше обиходзело три раз, а шицки, и малади и стари, були у чарним пооблекани. Паноец ношел плащаницу на хрибце, а двоє хлопи тримали за сподок и то

було провадзене зоз шкерепадланьом. Опрез паноца ишли штири дзивчата зоз пиятей лебо шестей класи з єдного боку, а штири з другого и то з длугима, розплеченима власами и зоз чарну пантліку у власох, а на паперових танеркох ношели гвозди, коруну, кліщи, млаток – алат зоз хторим Исус бул мучени. Гроб бул порихтани на боку, та кед ше вошло нука, плащаницу ше положело на гроб, та ше ишло кланяц и то так: три раз ше поклоніш, потим побочкаш плащаницу и ознова ше три раз поклоніш зоз жегнаньом.

Велька субота була така шлеводна, церква була цали дзень отворена, та ше могло пойсц гу Христови на гроб, хто кеди сцел и могол.

Внедзелью, на Вельку ноц, дзвони за дзвонели перши раз у три годзин рано, други раз на пол штвартей и на штири годзин починала Утриня, Воскресене. Людзе ше зишли и вошли до церкви. Кед почали шицки дзвони дзвоніц вишло ше вонка и обиходзело ше коло церкви. Вельки, главни дзвери були заварти док их паноец не отворел як знак Христового воскресеня. Паноец зашивал “Христос воскрес”, дрилел дзвери та ше уходзело нука и служела ше Утриня. По Утрині ше здравкало “Христос воскрес”. Потим ше ишло до дому фриштиковац. Кошарка за швецене була порихтана, а на дзещец була Велька Служба Божя. Невести барз понагляли цо скорей пойсц же би свою кошарку положили цо бліжей гу столу. Кошарка ше рихтала на Вельку соботу кед ше варело вайца, сирец, шунку. Писанки ше найчастейше правело у цибульки зоз петрушковим лісцом закрученим до фатьолу. Дакеди паноец на вронауки учел дзеци же до кошарки треба положиц очисчене вайцо, а не писанку, пето же ше зоз писанки муши руциц лупа, а вона исто благословена. До кошарки ше кладло шунку, колбасу, масло, вайцо и сирец. Кед ше пошвецена паска принесла до дому, домашні, глава у обисце, чи оец, чи дїдо, пошвецене вайцо розрезал на тельо часци кельо особи було у обисцу, кажде достало єден фалаток, а то було символичне же би ше фамелия не осипала, але остала ведно.

На Вельку ноц ше облекало до свиля, т.є. до шветочних шматох. У тих истих шматох ше ишло пополадню на фодбалски стадион. Хлапци ше бавели, а дзивчата ше шейтали, припатрали, сликовали и так до предвечара, а вец

дому. Вечар на Вельку ноц вше була забава. Теди главни учитель у валале бул Штефан Гудак, та вон зоз свою супругу Виру вше порихтали єдну забаву. Кед забава прешла, починал танец. Старши пошедали околѡ на лавочки лебо поставали, та ше припатрали хто з ким танцуе, хто як облечени, хтора як зачесана...

За Вельку ноц ше правело колачи же би було и за домашнїх, а и за дакого хто би зашол през тоти вельки днї до обисаца. Млади невести хтори були одани у валале на Други дзень Велькей ноци обовязно зоз мужем, а можебуц уж и зоз дзецком, ишли до мацери на полудзенк. Вец ше мац старала же би було и колача и торта, же би их крашне вигосцела. Од колачох найчастейше ше правело облатни злїпени зоз филѡм цо ше правел од домашнього млека и цукру, до чого ше помишало млети орехи и фалат масла, потим сухи медово колачи, а шапи були главни.

На Други дзень Велькей ноци було облїване хторе починало дагдзе на седем годзин рано. Хлапци мали попрагани красни конї, а на кочу вше було полно хлапцѡх. Убегли би до двора дзивки и пооблївали ю, а вона би им дала ручнїки лебо ружи направени зоз креп-паперу же би могли заквициц конї. Облївало ше зоз каблом, а то ище вше жимни, ярнї часи, та не було нательѡ єдноставно достац на себе и по даскельѡ кабли жимней води. Нїхто

то не сцекал, але ше облївачѡх дочековало. Оцѡве хлапцѡх понукали зоз пицом, а мац зоз колачами.

На Треци дзень Велькей ноци дзивчата облївали хлапцѡх. Вони нашли даєдного бачика же би их вожел на кочу. И дзивчата брали кабли до рукох. Хлапци тиж не сцекали. Раз єдна мац сцела защициц свойого сина та гварела же вон цѡшка хори, та не може стануц зоз посцелї же би ше дал обяц. Теди єдна шмела дзивка вжала кабел та пошла гу посцелї и на ньо шушла воду, а вон такой вискочел вонка. То була франта, та ше шицки барз радосно нашмяели. Облїване було таки звичай же ше нїхто на нїкого не гнївал, але напроцив, то була єдна велька радосц. Пополадню и хлопи и жени ишли по облїваню, та звисковали и правели вшелїяки франти.

На Треци дзень Велькей ноци ишла процесия од церкви на теметѡв зоз крижами, дзвони дзвонели и цали час ше шпивало "Христос воскресє". На теметѡве паноец одслужел панахиду и врацало ше назад.

Цали тидзень по Томѡву недзелю було весело.

На Дзуря, хтори були после Велькей ноци, а скорей Русадльѡх, ишло ше швецѡв жито, тиж у процесїи. Кажди рок ше ишло на другу улїчку до хотару гу найблїзшому пошатаму житу. Там ше служело, потим жито накошелѡ и зоз ньѡго брало та ше правело венчики

хтори ше ношело дому. Могло ше вжац и вецей, та дома дац статку же би го статѡк поедол, бо є благословене.

Вчас рано на Русадля кажде обисце квицело капуру зоз лїповим лїсцом. У церкви було вельѡ трави, по колена, те ше зоз ней плетло венчики хтори ше вец кладло на криж. Кажди криж мал єден, а правело ше венчики и за дому, хтори ше квачело на образ. Зоз церкви ишла процесия на теметѡв, та ше шпивали церковни шпиванки хтори шпивал дзияк. Напредок ишли дзеци, потим хлопи, швичкаре, та паноец и дзияк, дзивки, млади невести и на остатку жени хтори ше през цалу драгу модлели.

Познейше пришли чежши часи, та пре политични причини утаргнути процесїи на теметѡв. Зоз тим ше людзе у валале барз чежко мирели. Паноец виглашел же ше пре вельки причини (не достал дозволу) не може пойсц на теметѡв, та най кажде идзе кеди може сам обисц гроби своїх наймилших.

Гѡч не було телевизїи и терашней технїки, младим не було допитѡ. Було им крашне и у шицким ше скаладали. Вше ше зволовали, а кед дахто не вишол на драгу, такой ше ишло опитац цо ше стало.

*Записане од Верунки Бучко Филипович зоз Вуковару

Любица Гаргай

Пошведанє паски у Петровцѡх 1957. року

Дакеди було....

Дакеди було иншак як цо то тераз. Дакеди ше нашо Руснаци не брали зоз припаднікама других народох. Кед ше таке дзекеди и случело, о тим ше барз длуго и вшадзи приповедало. Ище поготов кед дзивка була з валалу, а легинь зоз варошу и ище запошлени на високим месце.

Так ше то и тераз у тей приповедки случело. Побрали ше и жили вони так почитуюци язык, а поготов виру и едного и другого, и так на тоту учели и своєю дзеци, своїх нашліднікох.

Прешли им так роки барз швидко и син после основней школи надумал ше далей школовац. Родичи му тото оможливели и уписали го там за цо ше вон сцел учиц, гоч пре тото мушел ище досц млади пойсц зоз своього обисца до швета, до интернату.

Гоч тому младому челеднікови оец не бул Руснак, вон язык своєю мацери и ей оца знал бешедовац исто так як и язык оца своього. Зоз тим же є и Руснак барз ше пишел и діда своього барз любел. Приходзел вон часто дому, до мацери и оца. Так кед раз пришол дому, родичи обачели же вон застарани и же ше чудне справує, та ше му при полудзенку опитали же чи ма даяки проблеми у школи бо випатра якошик чудне и таїнствено, и як кед би бул пре дацо застарани.

Вон спочатку гварел же му ніч, лем же є вистати од драги и путованя. А по правдзи, не знал як започац бешеду зоз родичами о своєю бриги. Неодлуга мушел припознац же ма бригу. Тота брига була коло того же им у школи гуторели же би ше вони як школовани интелектуалци и крема социјалистичного дружтва требали учленіц до Союзу комунистох Югославії.

Вон себе таке не могол ані задумац, кельо пре своєю християнске прешвечене, ище вецей прето же би не уквилел своїх родичох, а окреме своього діда, хторого барз любел, а и дідо його тиж так.

Оец и мац бали ше го порадзиц, як пре нього самого, так и пре його оца же би пре тото не страцел свою роботу. Прето ше мац и оец швидко медзи собу порадзели же би було найлепше сина послац до валалу, до діда на порадку. Були прешвечени же го дідо найлепше порадзи и же шицки зоз тоту порадку буду задовольни. Так неодлуга послали своього сина до діда на порадку. Син тото дзечне прилапел, такой пошол до шопи, вжал бициглу, та гайд до валалу. Кед пошол до діда и гварел у якеї є бриги, дідо роздумал и порадзел унука.

Гварел му же християнска вира настала барз давно, скорей два тисячи роки и тирва од теди кед Исус Христос ходзел по жеми и тирвац будзе до конца швета. През тоти два тисячи роки наставали велі царства и шицки попрепадали, а християнска вира през шицки тоти роки тирвала и витирвала, и будзе тирвац до конца швета.

Унук діда вислухал и похопел цо му дідо зоз тим сцел повесц, шеднул на бициглу, та гайд назад дому. Дома родичом гварел же ше вон до партиї не учлені, та гоч го зоз школи и виженю.

Од теди прешло коло пейдзешат роки, велі дзеци терашніх генераційох за те дишню таку вельку и моцну партию ані не чули, а до церкви ше модліц и славиц Бога ище и тераз вельо ходза, а и у будуце буду, аж до самого конца швета.

У дакедишніх часох шицко иншак було як цо то тераз, коло шицкей роботи та так и коло тлачидби.

Жито ше дакеди зоз косу кошелю, потим одберало, до снопох вязало и до крижох складало. Кед ше жито у снопох добре осушело, воно ше теди на древених кочох зоз коньми дому звожовало. Дома ше потим чекало шор на машину и людзох хтори при машини робели. Тих людзох коло машини було надосц, бо єдни снопи до машини трепали, други витлачене жито на пойд одношели, потим були и тоти цо брадла зоз слами правели и плеву спод машини до плевніка скланяли. Тиж так були поеднани же ше буду и костирац у того газди дзе ше тлачидба того дня одвивала.

Же би ше теліх людзох нараз на єдним месце накармело, коло газдині того дня була ангажована ище даєдна жена хтора знала и сцела помогнуц вариц за тельо вельо людзох на єдним месце. Док ше єдзене варело, кухарка хтора газдині помагала замишела и цесто за ценки

рейтеши. Кед цесто одстало и могло ше го розцаговац, тота жена цо газдині у кухні помагала сцагла зоз стола парток же би порихтала стол за розцаговане цеста за рейтеши. Кед видзела же у того газди стол справени зоз дескох викресаних лем зоз шекерку, опитала ше газдині же як же вона на таким неровним столе може розцаговац цесто за рейтеши. Газдиня ей на тото гварела же вона рейтеши на столе не розцагує. Потим розпосцелела посцель, позруцовала перину и заглавки зоз посцелі и на керпару цо була розпрестарта на сламячи розпрестарла ткани руски парток. Теди гварела тей жени „Паля яке ту на тей керпари равне, же равнейше за розцаговац цесто за рейтеши не може буц, ту я вше розцагуєм цесто кед правим рейтеши.“

Понеже гу тому идзе присловка „Важ коня там дзе ци газда розкаже“, так ше и тота жена прилапела роботи. На керпару престарла руски парток на хторим порозцаговала цесто и направила рейтеши так як и газдиня вше робела.

Кед рейтеши були упечени и полудзенок уварени, шицки роботніки цо тлачели коло машини були поволани на полудзенок. Шицки ше вони крашне напрудньовали и на концу зоз ценкима рейтешама позасладзовали.

Єдина цо тоти таки смачни рейтеши не покоштовала була праве тота жена цо цесто розцаговала, а шицки други ше добре наедли, а рейтеши окреме барз хвалєли.

После одредзеного часу ше дознало же чом то так було. Тота цо цесто за рейтеши там у того газди розцаговала по валале приповедала же вона тоти таки смачни рейтеши не могла ані покоштовац прето же ше ей змучело лем при подумки же вона през дзень розцаговала цесто за рейтеши там дзе ноцями пред тим газдово того обисца спали и хто зна ище койчого там паратовали.

Желько Гаргаї

НЕЗВИЧАЙНА БАСНА

Лішка и заяц

Єдней позней ешеньської недзелі лішка організувала преславу свойого осмого родзеного дня!

На штред леса, на вельким пняку, лішка наскладала рижни лесово плоди, але и фляшу домашней паленки и даскелью погарики, котри пред тим украдла з єдней пиньвици на концу валала! Заяц-ви ше барз попачела домашня паленка и у кратким часу випил два або три погарики, а потим ше зацагнул до першей гуцави и заспал!

Кед ше почало змеркац розишли ше госци по леше, шицки окрем заяца, котри ище вше спал и храпел у гуцави! Лішка знала дзе ше находзи заяцова хижа, односно дзира, та покладла заяца на свой хвост и потим го превезла, односно одцагла по його дом!

О тидзень або два преславу родзеного дня організувал и заяц! Окром мархви (котру украднул з єдней валалской загради) и лесових плодох, и заяц на пняку вилужел фляшу домашней паленки и даскелью погарики! Тераз ше лішка „налізала“ домашней паленки, а потим ше зацагла до першей гуцави и заспала! Кед ше почало змеркац, а госци ше розишли по леше, заяц змесцел лішку на свой хвост и помалючки ю цагал у напруму лішковой хижи, односно дзирі. Медзитим, заяцов хвост не таки широки як лішков, та пияна лішка непрерывно спадовала зоз заяцова хвоста на жем и лїсце у леше! После велькей трапези заяц заш лем якошик превезол лішку по ей лесову дзирі!

ПОУКА: Без алату нет „занату“!

Яким Пушкаш

Дзивоцке облеканє пейдзешатих рокох

О дзивоцким облеканю пейдзешатих рокох прешлого столїтия у Петровцох бешедовали зме зоз Верунку Бучко Филипович. Єй здогадованя на тоти часи швижи и цепли. Нашо руски дзивчата до руских сукных ше почали облекац у шестей лебо седмей класи основней школи. До школи ше облекало сукні за кажди дзень, фарбарски и цицово, тоти цо ше могло райбац, бо патос у школи бул намасени зоз якушик масцу та и сукні оддолу були вше масни. За кажди дзень ше не ношели били белини, але таки койдзе-яки карирани, вишивани зоз цапками. Облекало ше так: перше ишол подолок округли, потим перша та друга белина, а вец ишла верхня сукня – свила, плиш, кадифа хто цо мал. Ботоши були по колена, обовязково били, памучни, таки цо ше могло райбац и виварйовац.

Горе ше облекало оплечко хторе у своей горней часци було на штири угли зоз рецочку, хору ше мушело видзиц кед ше блузна одкапчала. На оплечко ше облекало блузну зоз крагну хтора була шита и зоз капчаньом на предку. На слики видзиме и чарни машлічки на блузні. То була така єдна прикраска направена зоз сомоту. Теди не було ланцуцки лебо бисери, то пришло познейше.

У жимнейших часох ше облекало вести лебо заруцовачки. Вести були штрикани лебо куповни. Єден час до Петровцох приходзел штрикер, Керестурец зоз презвиском Пастернак, та приношел и предавал вести, белави зоз чарними смужками. То було модерне, та ше вести добре предавали бо их кажда дзивка сцела мац, так же шицки дзивки мали еднаки вести, аж ше за нїх и однімало. Дараз у Петровцох на фодбалским стадионе бул вашар, та штрикер приходзел на тот вашар, але то тирвало лем даскелью роки, а доходзел непрерывно покля шицких до вестох не пооблекал. Заруцовачки найвещей було били, вец кремово, а невести и старши ношели доганово, желени и подобни. Ципели були обовязково чарни, хтори ше шило. Майстор их правел. Дараз бул майстор ципелар Фитькош, а до Миш-

Верунка Бучко и Генка Рамач Илькова

каня доходзел майстор зоз Коцура, та ше при ньому наручовали ципели. Вец ше то чекало док не буду готови. Ношело ше и „опанчичи“. То були сандали зоз капчаньом горе при костки. Шмати могли буц вшелїяки, але ципели вше були чарни. Звичайно ше шицки ципели виношело бо були лем єдни, не було вецей пари же би ше могло меняц. Ципели ше ношело на швето и до церкви, а кед ше ишло на прадки вец ше ношело чарни зепи зоз грубого, валяного платна. Их ше дало подплатац та ше их ношело на кажди дзень. Кед було благо вец пред дзверми вше стали древянки та ше у нїх ходзело.

Кед ше почало облекац до руского облечива такой ше чесало и до сомоту вязало. Чарну пантлічку завязану на варгоцох на глави Керестурци, а познейше и Микошевчане наволовали баршонь, а Петровчане сомот.

На фотографії Верунка Бучкова и Генка Рамач Илькова. Фотография настала на петровски Кирбай 1954. року кед дзивчата мали штернац роки. Обути су у такволаних „опанчичох“.

Любица Гаргай

Треба нам молитвенік руского духа

(Остатні інтерв'ю з Мироном Жирошом)

б. часц

– Привредни живот при нас бул материјална база за културни и национални живот, поготов у периодзе медзи двома шветовима войнами. Тераз то, заш лем, держава на рижних уровнях власци, покраїна, република, городи. И сами сце, операючи ше на наших привреднікох и поединцох обявели вецей свойо кніжки. Указали сце же можливе повязац привреду и культуру. Яке ваше искусство у приближованю тих двох шветох и чи то нешка можливе?

– Операючи ше на свойо власни моци и наш народ чувствовал сом же неоходно створиц целосне документарне діло о нашим руским иснованю у Южней Угорскей и власним розшеваню. Фрагментарно о нас уж було надосц написане, але хибело обединьоване шицких сегментох привредного, дружтвеного и вирского живота. Маючи за собу рижнородну дружтвену, привредну и културну діялносц, и як новинар велі спознаня о вкупним нашим живоце, оцелел сом же мой проект *Бачванско-сримски Руснаци дома и у швецех (1745-1991)* будзе тота взагална целосц, котра каждому читачови оможливи комплексно спатриц Руснацох. Шицки свойо моци на писане кніжки унапрямлел сом на писане и витворене того проекту. Плановал сом го видац з нагоди преслави 250-рочніци присельованя Руснацох. Благочасно були написани перши два томи як демографска персонална монографія и понукнути су Одбору за преславу же би були видрукотани з нагоди юбилея.

Я свойо зробел, текст написал, илустрації и фотографії обезпечел, у домашнім видавничестве сам преламал кніжку, аж их и сам на компютеру видрукотал и кніжковязальна ми оформела кніжки. И попри вимогах же би ше средства обезпечели за друковане, окреми средства за друковане кніжки не обезпечени, а у маси пенежах не було средства за друковане двох томох од 1 000 боки. И тото цо було видвоєне, по одлуки компетентних целох Одбора за преславу 250-рочніци було мало же би НВУ „Руске слово” видрукотала перши том. Предвидзени средства були достаточни за другого видавателя же би ше обидва томи пририхтало за друковане и обезпечело додатни средства за друковане.

Сцигло и найвекше розчароване. По-

неже сом одступел од предкладу НВУ „Руске слово” и не прилапел їх условия, вецей не було бешеди же би вони обезпечели средства у порядней продукції и друковали кніжки. Кніжки не сцел видац ані Союз Руснацох Українцох Югославиї/Сербії, ані друга Руска матка. Остало ми опрец ше на себе и свойо власни моци. То сом и зробел и на себе превжал пренаходзене материалних средствох, видавателя и друкарні. Организовал сом особне и колективне предплацоване, предплацоване занятих, донаторство од привреднікох, ремеселнікох, привредних подприємствох. У шицких наших валалох пренаходзел сом свойх заступнікох, а и сам сом зберал предплату. Перша кніжка видрукотана аж 1997, друга 1998, чийо друковане ми помогнул и Фонд за отворене дружтво. После того власного успиху и народней потримовки при купованю и донаторству, опредзелел сом ше предлажиц проект и целоснейше залапиц привредну діялносц, ремеселніцтво, тарговину и погосцителство. И у V и VI тому указац, илустровац руски живот преїг новинарских жанрох, и на концу, як заключения видац 1-2 томи, дзе преїг статъох, студийох, наукового спатраня нашого иснованя и историйних драгописох популярнейше руским читачом приближиц нашу давнейшу прешлосц.

Тримам же и нешка можливе сотрудніцтво преднякох наших вирских и културних институцийох и привреднікох, ремеселнікох и успишних земледілцох у стваряню общих материалних и духовних вредносцох – будинкох, музейох, етнографских збиркох, зазберованя предметох материалней и духовней култури, як и зберац (обединьовац) материални средства за издаване поучних кніжкох, календарох и монографийох зокотрих читателе дознаю вецей о себе, свойім живоце. Медзи нашим народом вше було порозуменя за общи и заеднічки цилі, гоч зме були вельо худобнейши. Пред Другу шветову войну Руснаци у Бачкей, Сриме и Славонії зберали пенеж за куповане Руского народного дому, за Друкарню, за друковане рускей историйі, керестурски майстрове даровали средства за правене Майсторского дому, Руснаци з руских валалох помагали правене церкви у Дальским риту... Шведкове зме нешка о будованю и ушориваню свойх културно-дружтвених просторийох у Вербаше, Дюрдьове, Шиду, Бикичу, Новим Орахове... Людзе добродзечне (задар-

мо) робя спрам свойх можливосцох, а дзепоедни и з пенежом поможу. Окреме успишни акції цо их организуо лебо потримую парохиї и наш егзархат. Пред Другу шветову войну и издаване новинох, календарох, школских кніжкох и „Нашей заградки” жило од предплати и дарованей помоци. З народну добродзечну роботу и материјалну потримовку можливе и нешка вельо посцигнуц, але ю треба добре организовоц, пояшніц цо ше сце зробиц и з яким цильом. Кажду помоц треба попризначаоц и охабиц писани шлід о тим хто участвовал у добродзечних роботох, хто даровал пенеж, хто дал средства за друковане кніжкох. Нешка сцигли таки часи же зме худобнейши як зме були вчера и позавчером, але зме не нательо худобни же не можеме купиц новини, помогнуц друковане кніжкох або купиц видрукотани кніжки. Але и тоти роботи коло предаваня кніжкох, предплати, гледаня спонзорох треба добре организовац, бешедовац з людзми и указац им на заеднічки и власни хасен. Мойо власне искусство позитивне. За мой издавнички проект не було достаточного порозуменя при тедишніх „преднякох”, прето сом ше обрацел на руски народ и сам превжал до свойх рукох шицки роботи, од писаня, пояшньованя преїг радия, телевизії, новинох, сам сом нацивйовал можливих спонзорох, и кніжки видрукотани и велі попредани. Мудри проект з добрим организатором народ вше потрима, лем треба буц дошлідни у його витвориваню.

Пре обезпечоване средствох за друковане моїх кніжкох я мал особни контакти зокотрих вецей як пейцсто особами, даедни купели вецей прикладніки, даедни привредніки ше обезпечели купиц кніжки и туньше их предац свойім занятим роботніком, одбили купиц кніжки лем штири особи зокотрима я бешедовал. Дожил сом и тоту радосц же ми дзепоедни особи сами понукли и дали пенеж за друковане кніжкох. Шицки мойо спонзоре, колективни предплатніки и предплатніки уписани у кніжкох.

Предлужи ше...

Интерв'ю водзел Микола Шанта. Интерв'ю обявени у часопису „Шветлосц”, (Нови Сад), число 4, 2016. року а з дошлелободзеньом редактора Миколи Цана, у предлуженьох є обявйовани у Новей Думки

Пририхтала Агнетка Балатинач

Суши шлівки

Єдна од найрозширенших файтох овоци котра барз добре узрева на нашим поднебю то шлівка, не погледеу вельо допатра и барз є здрава. У швецє познати вецей тисячи сорти тей овоци, а розликую ше по випатрунку и велькосци стебла, фарби и форми плодох. У нас найрозширенши файти шлівки котри маю округли або длуговасти плоди лиловей, белавочарней, червеной и жовтей фарби.

З узретих плодох шлівки, котри окрем цо су барз смачни за єдло, може ше рихтац вельо того, як наприклад маджуну за масценє на палачинки, на хлеб, филованє ролатох и колачох, шлівки ше може комбиновац з другу овоцу за варанє мармеладох и джемох, смачне єдло и гомбовци зоз шлівками, компоти з белавих шлівкох, зоз зберованьом векшого количества до гордовох за ком и по одредзеним часу печиц паленку котра, окрем за пице, кус розриздена з воду може буц як облог добри за зніманє горучки. По одредзеним рецепту з паленки ше могу направиц и смачни слатки ликери. Старши швет дава совит же ком по печеню паленки добре розруцац по жеми дзе ше нароч будзе садзиц заграда, бо ше так ком претваря до компосту и так ше збогацує жем на природни способ, а не зоз штучним гнойом.

Шлівки як и друга овоц барз здрави, богати су з вітамінами, углікогідратами, мінералами, залізом, бакром, каліємом, магнізіємом... Маю моцне антиоксидативне дієство, цо значи же очисцую організм од чкодлівих матерійох, стимулюю роботу імуноложкєй системи, чуваю здравє скори, мускулох, косцох, очисцую ясна и зуби, чуваю організм од бактерійох и вірусох, даваю енергію.

У дальшим тексту найвекшу увагу обрациме на суши шлівки котри, здравствєно патраци, аж шейсц раз моцнейше дієство як швижи плоди. У народзе найпознатше же ше суши шлівки єдза кед дахто ма бриги зоз заднутосцу, бо цукер з тих плодох прицагує воду до черевох цо оможлівює шоровє претровійованє. Окрем того, суши шлівки маю и велі други ліковити дієства. На дзєнь достаточнo поєсц седем до дзєшец суши шлівки же би у організмє зменшали чкодліви масци у креви, їх влакна змоцнюю черева и жалудок, чуваю крєвово жили и шерцо, поспішю циркуляцію креви, регулюю уровень цукру, зменшю ризик од остеропорози и ламаня косцох. Зоз самим тим же очисцую організм од чкодлівих матерійох з нука, з вонка нам тиж так даваю здраву скору, нохци и власи.

Тота суха овоц не така драга за купиц, а кед мацє досц сцєрпеня, можецє ю вешєні по обераню осушиц и сами на слунку. Перше мушицє очисциц плоди од косткох, добре умиц и положиц на слунко 5 до 7 дні, з тим же их мушицє зашициц од мухох и тацкох з даяку мрежочку, а потим их ище помали сушиц у рєрни осєм до дзєшец годзини на 60°C. То процес котри тирва даскєльо дні, бо ше их муши добре порихац же би не скисли. Таки осушєни чуваю ше на сухим мєсцє у дрєвєних гайбочкох лебо у добре затканих сукляних дунцох, до котрих препоручлівє положиц єден лісток ловору. Тиж так, суши шлівки може ше чувац и у змаржляку. Од дзєшец килох швижих белавих шлівкох по сушеню ше достанє коло два-три кили сухих плодох.

Таня Гарди

Жима, жима били зуби ма

Рочна часц хтора богата зоз хвильками уживаня, ає и звєкшанєй осторожносци то жима. Барз нїзки вонкашнї температури од нашого цєла гледаю доповнююцє зогриванє же би нам організм не дегидровал. У складзє зоз тим барз важнє до організмє уношиц достаточнє количєство чєчносци у форми окрипоуючих чайох або обичнєй води. Було би добре керовац хаснованє векших количєствох алкогону, кофеину и чайох хтори поспішю мокрєнє.

Окремну повагу треба пошвєциц пасмовитому облєканю шматох же би ше ефект зноєня под час прєходзєня зоз вонкашнього до нукашнього простору чим вецей зменшал. Вибор обуї требац би ше огранічиц на обуї котра достаточнo широка же би ше у нєй могла комотно змєсциц талпа зоз додатнїма ботошами. У ципєли пальци би не шмєли буц под нїким прициском, а скочна косц требац би буц подопарта зоз горню часцу ципєли оможлівююци нормалнє рушанє талпи. Окрем того, обуї би требац буц зоз водонєрпропусного матєриалю хтори зашицує талпу од замарзаня. Совисносц и старанє о талпох цєком жимни барз значи прєто же зацєрпнути пальци и жулі на талпох виволую прєменку у стабилносци, та ше ризик од калічєня звєкшє за вецей як 50 процєнти.

Шнїг, ляд и лядовица каждоднєво жимски звєнєя. Найвєкши ризик од паданя на шліських драгох маю старши особи хторим ше совитує же би по таких условійох без векшєй потреби не виходзєли вонка и же би не ходзєли по таких дражкох. При старших особох найчєстєйши покалічєня ламанє споднїх часцох цєла, як цо то ламанє сцєгновєй косци, карліци и клуба.

Друга, найугроженша група то дзєци при хторих найчєстєйши покалічєна горнїх часцох цєла, як цо то ламанє рукох и покалічєня глави.

Окрем ламаня и зошліснудца на жимских терєнох барз части и витхнудца ставцох и нацагованє мускулох. Жима часц рока котра нас адрєналински поволує на прєбуванє по вонку. Кєд ше до подсвидомосци усадза даскєльо прєдосторожносци, у тим случая жима наисцє годна прєйсц бєзпєчно и охабиц нам полно возбужуючих и красних памяток.

Лидия Юрак, дип. фізіотерапєут

Važnost izbora prvog zanimanja

Odabir zanimanja jedna je od najvažnijih odluka koje donosimo u životu. Najčešće to nije samo jedna odluka. Izbor zanimanja zapravo je proces koji uključuje niz odluka što ih donosi pojedinac tijekom svog školovanja i zaposlenja. One uključuju odabir budućeg osnovnog zanimanja i prikladnog programa školovanja, a nakon toga pronalazjenje posla koji ćemo obavljati. Rijetko će se tko baviti samo jednim poslom u životu. Vrlo vjerojatno ćemo za svog radnog vijeka promijeniti nekoliko poslova, pa čak i zanimanja. To se naziva karijera. Pojedinčeva karijera određuje njegov život – materijalni položaj, društveni ugled, mjesto stanovanja, prijatelje. Stoga je planiranje i usmjeravanje vlastite karijere zapravo planiranje vlastita života. Pri tome smo suočeni s tri osnovna pitanja:

- Kako odabrati prikladno zanimanje i obrazovni program?
- Kako u pravom trenutku pronaći posao koji se nudi?

• Kako se najbolje predstaviti i dobiti posao? Ljudi se razlikuju i svaki čovjek ima svoj jedinstveni sklop osobina. O tom sklopu treba voditi računa pri planiranju vlastite karijere, jer različita zanimanja traže i različite osobine ljudske osobine. Poželjne osobine u nekom zanimanju ovise o radnim zadacima i okolnostima. Za uspješno bavljenje nekim zanimanjem, zahtjevi zanimanja moraju biti usklađeni sa sposobnostima i osobinama osobe koja to zanimanje obavlja. Znači da je pri odabiru zanimanja potrebno poznavati tipične poslove i uvjete rada u različitim zanimanjima, ali istodobno treba poznavati i sebe. Upoznavanjem sebe počinje proces izbora zanimanja. Osobine važne za odabir zanimanja su vrijednosti, interesi, sposobnosti i osobine ličnosti osobe.

VRIJEDNOSTI

Jeste li spremni predano raditi ako možete dobro zaraditi? Ovo pitanje odražava vaše vrijednosti. Svaka osoba ima svoj vlastiti sustav vrijednosti, odnosno skup stavova ili uvjerenja o tome što je ispravno, dobro ili poželjno. Ljudi se međusobno razlikuju po svom sustavu vrijednosti – nekom je važno posvetiti svoj život pomaganju bolesnima i nemoćnima, a nekome je važno da postane bogat i slavan. Vrijednosti ima mnogo, a neke su ugled, snalažljivost, materijalna dobit, odanost, posvećenost religiji, kreativno izražavanje itd. Redoslijed vrijednosti nije isti kod svake osobe. Iako ni sami nismo svjesni svog redoslijeda vrijednosti, njihova se važnost očituje u našim stavovima i ponašanjima, te određuju naše životne ciljeve. Pri donošenju odluke o budućem zanimanju mlada osoba treba svakako promisliti i o svojim životnim vrijednostima i ciljevima.

INTERESI

Volite li brojčane igre i zadatke? Zanimaju li vas strojevi i kako oni rade? Odgovori na ovakva pitanja odražavaju naše interese. In-

teresom nazivamo trajnija zanimanja pojedinca za određene aktivnosti i spremnost da se njima bavimo. Možemo govoriti o interesima za tehniku i strojeve, prirodne znanosti, društvene znanosti, književnost, likovnu umjetnost, ekonomiju, itd. Na još širem planu može se uočiti da se neki ljudi pretežno zanimaju za intelektualne aktivnosti, neki za tjelesne i praktične, neki za stvari, a neki za ljude. Ima puno ljudi koji su završili školu za zanimanja kojima se kasnije nisu bavili jer su ih njihovi interesi usmjerili u nekom drugom smjeru, a ima i onih koji su mijenjali svoje zanimanje tražeći nešto što je blisko njihovim interesima. Takvi su ljudi prethodno izgubili vrijeme na zanimanja koja nisu u skladu s njihovim interesima. Upravo je zato bolje u trenutku odabira srednje škole preispitati vlastite interese, odnosno razmisliti o svim stvarima i aktivnostima koje vas zanimaju i utvrditi vaše glavne interese.

SPOSOBNOSTI

Jeste li uspješni u rješavanju matematičkih problema? Uspijevate li lako objasniti svoje misli? Jeste li spretni u ručnim poslovima? To su pitanja koja se odnose na vaše sposobnosti. Interes za odabrano zanimanje nije dovoljan za uspjeh u radu. On također ovisi o sposobnostima nekog pojedinca, a one ne moraju biti sukladne njegovim interesima. Sposobnosti određuju ono što osoba može činiti i predstavljaju jedan od osnovnih preduvjeta za uspješno obavljanje nekog zanimanja. Sposobnosti se najčešće dijele na:

1. intelektualne (npr. sposobnost rasuđivanja, rječitost, sposobnost pamćenja, brzina zamjećivanja, snalažljivost, razumijevanje prostornih ili mehaničkih odnosa) – svaki rad u većoj ili manjoj mjeri uključuje ove sposobnosti
2. motoričke (npr. brzina izvođenja pokreta, tjelesna snaga, ručna spretnost, koordinacija) – za mnoga su zanimanja ove sposobnosti izrazito važne
3. senzorne – npr. oštrina vida, taktilna osjetljivost, izrazito razvijene slušne sposobnosti i glazbeni talent, teškoće sluha; sposobnost razlikovanja boja za posao pilota.

Svako zanimanje traži svoj sklop sposobnosti. Posjeduje li pojedinac poželjan sklop sposobnosti – onaj koji je u skladu s odabranim zanimanjem – lakše će, brže i temeljitije usvojiti potrebne radne vještine, a konačna

razina njegove uspješnosti u poslu bit će veća. Nužno je stoga pri odabiru zanimanja uzeti u obzir vlastite sposobnosti. Što su one usklađenije s osobinama koje zanimanje zahtijeva, to je veća vjerojatnost da ćete uz manje napora raditi učinkovitije, imati manje nezgoda na radu i da ćete, radeći posao koji vam polazi od ruke, biti zadovoljniji.

OSOBI NE LIČNOSTI

Razmislite o sebi i svom ponašanju. Kakvi ste: druželjubivi i otvoreni ili sramežljivi, praktični ili maštoviti, uporni, marljivi? Te i druge osobine utječu na naš način reagiranja u različitim situacijama. Za svako su zanimanje poželjne neke osobine ličnosti. Na primjer, za prodavače i konobare važno je da budu komunikativni i susretljivi jer su u kontaktu s drugim ljudima, dok je za laborante važno da budu strpljivi, ustrajni i temeljiti. Važno je naše osobine ličnosti uskladiti s tipom posla koji obavljamo jer za pojedina zanimanja nisu sve osobine dobre. Kako biste se malo bolje poznavali možete riješiti i upitnike na sljedećim stranicama:

<http://mrav.ffzg.hr/zanimanja/> - upitnik sklonosti, koji vam pruža prijedlog zanimanja koja možete obavljati na temelju vaših interesa

<http://www.karijera.hr/> - na ovoj stranici imate više upitnika o zanimanjima, interesima, te upitnik poteškoća pri donošenju odluke

<http://www.cisok.hr/alati> - ovo je stranica Centra za informiranje i savjetovanje o karijeri koji pomaže učenicima, nezaposlenima i svima kojima treba savjetovanje o izboru zanimanja; u alatima se nalazi Upitnik za samoprocjenu osobina ličnosti povezanih s poslom kao i program „Moj izbor“, koji također sadrži upitnik interesa i sposobnosti i opis zanimanja

<http://e-usmjeravanje.hzz.hr/kojevjestine-trazeposlodavci> - upitnik kojim procjenjujete imate li osobine koje traže poslodavci

Upoznati sebe, dakle, znači upoznati svoje vrijednosti, interese, sposobnosti i osobine ličnosti. Nije to nimalo lak zadatak, ali iskrena prosudba vlastitih osobina nužan je korak u procesu donošenja tako važne odluke kao što je odabir zanimanja. Pri tomu se mlada osoba ne smije osloniti isključivo na svoje procjene. Treba porazgovarati i s roditeljima, prijateljima, nastavnicima i pokušati saznati kako ju oni doživljavaju. Za pomoć se možete obratiti i školskom psihologu, te stručnjacima za profesionalno usmjeravanje u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Na temelju psihologijskih testova i sustavnog razgovora s vama, oni vam mogu pomoći da potpunije spoznate svoje sklonosti i mogućnosti. Jednako je tako važno upoznati svijet rada i bitne značajke zanimanja kojima se želite baviti. O tome će više riječi biti u sljedećem broju.

Helena Timko, mag. psych.

ГУМОРЕСКА

Селідба до Петровцох, селідба зоз Петровцох

Ище як петровски хлапчик часто сом вислуховал бешеду старших хлопих и на тот способ дознал же Петровци назву достали ище 1333. року по парохиялней церкви святого Петра. Церкву збудовал бан Петро, котри у тедишні час, ведно зоз своїм братом Павлом, жил и владал на тей часци заходного Сриму. Церква святого Петра находзела ше на востоку Петровцох, на драги Петровци - Негославци, з лівого боку, а церквочка бана Павла на Шорику, на месце хижи Мирона Канюха - Горняка. Бачи Янко Надь - Макаїчка (1863-1957), успишни качмар и тарговец, твердзел же Петровци по приселене Руснацох були чисти сербски валал! Тедишні петровски Сербии, бешедовал вон, були познати як „волаше“, „овчаре“, „коняре“ и „швиняре“. Хижи им були нізки, обліпени з блатом, а хижови мебель бул едноставни, направени з древа, облечиво им було зоз скори и волни, у валале и коло валала було надосц виніци и овоцніки зоз шлівками, та вино и паленку пили и хлопи и жени! Дагдзе 1890. року петровски виніци нападла филоксера, а то значело „аминь“ за виніци! Понеже не любели обрабац жем, за петровских Сербих то була препасц, бо вецей не могли кажде рано одходзиц до пиньвици опатрац „як гордови стоя“!

Медзитим, од Денчия Руская, народзеного 1905. року у Петровцох, чул сом же у дакедишних Петровцох, пред приходом Руснацох, жили углавним Горвати!? Сербии ше до Петровцох почали присельовац, твердзел Рускаї, аж по войны зоз Турками, а 1732. року уж жили у коло 40 хижох!?

Руснаци походза зоз карпатского краю. Зна ше же нашо предки зоз Горніци

(лебо зоз горних крайох Угорскей), углавним перше присельовали до Бачкей, а познейше и до Сриму. Селело ше на кочох котри цагали конї и воли, але и пешо! Поведзме, учитель Дюра Штефанчик з Горніци до Петровцох пришол пешо, точнейше поведзене, вон сцекол од жени за котру бул оженети на Горніци!

- То не була жена, але шаркань! - твердзел Штефанчик.

Познейше у Петровцох упознал Горватку Катицу Мадяревич и жил з ню у конкубинату. После його шмерци маесток нашлідзели його незаконїти дзеци, син Антун (тарговец, качмар и одборнік у нуштарскей општини) и дзивка Юлка. Иншак, перша генерация „Рускей школи“ у Петровцох мала лем седем школярох, а у школским 1857./58. року до школи ходзели 19 хлапци и 10 дзивчата, а як окремна школа робела по 1919. року.

Петровски парох Янко Будински (1937-1968) на 181. боку „Ювелейного шаматизма крижевского владичества“ (Загреб, 1962. року) написал же „у Шиду, як найстаршей грекокатолицкей парохии и Сриме, ест стари „Статус анимарум“ до хторого тамтейши парохове, после даскелїх рокох, уписовали вирнікох зоз своєї територии. У попису зоз 1835. року, хтори составел Янко Латкович, находзи ше податок же у Петровцох ест 318 грекокатолицкох, а у Старих Янковцох точно 73.“

Руснаци ше зоз Шиду до Старих Янковцох почали насельовац 1830. року, але процес селідби до того штредку не тирвал длуго. У Янковцох уж жили Мадяре и Шваби, вредни и сцели людзе, та орача жем була барз драга. Іу тому, праве теди у Старих Янковцох пановала жовтачка, та Руснаци престали з насельованьом! О штири-пейц роки

опредзелели ше за одход до Петровцох, насампредз пре туньшу орачу жем.

Микола Иванов - Фитькош (1878-1966) и Симо Вукосавлевич на вецей заводи твердзели же точно знаю мена перших руских фамелийох! Гаргаї, Бурчак, Лендер, Рускаї, Югас, Гарди, Мудри, Бабянки и Пасулька - так ше волали пеши руски фамелиї у Петровцох! Найбогатши медзи першими приселенцами, по їх словох, бул Янко Гаргаї, насампредз прето же перши у валале мал „машину за копане кукурици“, точнейше параци плуг! Гаргаї мал трох синох (Янка, Дюру и Петра) и штири дзивки (Марию, Юлу, Ганю и Илю), а хижа му була точно преїг драги тедишней валалскей хижи у центру валала. Познейше на тим месце жили Люба и Данил Рамачово.

xxx

Одход, односно селідба Руснацох зоз Петровцох новшого часу! Од дагдзе 1960. по 1990. рок петровски Руснаци пре роботу у Комбинату „Борово“ селели до Вуковару и Борового Населеня, ридше до Винковцох, Загребу и индзей, под час остатней войны були вигнати зоз Петровцох и були розошати по цалей Горватскей и Европи, и велї ше ані не врацели до родимого краю, док остатних рокох, пре економски причини, найчастейше сцекаю до Немецкей и Ирскей!

Остане записане же Руснаци до Петровцох приходзели пешо и на кочох, а зоз Петровцох одходзели (и ище вше одходза) на тракторох, камионох, автобусох и авионох! О дакедишним красним живоце у Петровцох буду бешедовац (або уж бешеду и хваляго) у далеком швецѣ! Прето же нігдзе на швецѣ нет такого валалу як цо то (були) Петровци! Яким Пушкаш

СПОВЕДЗ ЄДНОГО ПЕНЗИОНЕРА

Нападал шніг да закриє шлід!

Каждаго штвартку у Сесветох ше отримує вельки вашар. Дакеди ше на тим вашару навелько предавал статок и шицко цо вязане за польоділство и статкарство, а тераз ше углавним предава алат за заграду и гаражу, як и дробніци за хижу або квартиру. Терашні вашар у Сесветох єден вельки шопинг-центр на отвореним!

Углавним, каждаго штвартку пензионере и друга худоба зоз подруча Сесветох, Дубрави и околних валалох приходза на тот вашар купиц ципели, кошулю, гачи, ботоши, туні доган и цигаретли, кафу, овоц... То и нагода людзом зоз подруча Вуковару и Босни же би ше зоз часу на час ознова стретли и под шатру або на отвореним просторе вичерали новосци з родимого краю. Медзи тима людзми порядне стретам и наших людзох, Руснацох, котри под час останей войны вигнати з Вуковару, Петровцох и Миклошевцох, и вецей ше нігда не врацели до родимого краю. Шицки вони маю 60 и вецей роки на хрибце и у пензиї су.

По оконченой тарговини на вашаре пензионере, а медзи німа и ми, Руснаци, звичайно зайдземе на кафу або пиво до карчми „Златни часи“, котра ше находзи при Гайзибанскей станіци Сесвете, даяки 150 метери од вашару.

– Слухам нешка рано на радию вияву якогошик челедніка зоз жимскей служби котри гварел же их тот останні шніг барз несподзивал! Га-га-га, у фебруару мешацу их несподзивал шніг! – розпочал дискусию пензионер Владо, наймладши медзи нами.

– Каждей жими иста приповедка! У януару або фебруару мешацу спаднул

шніг и барз несподзивал жимску службу! Нательо их несподзивал же вообщє не можу присц гу себе и вєц ше од велького чудованя лем круца доокола и спомалшено очисцую и одвожа шніг! – доложел пензионер Томислав.

– Нешкайши шніг я не волам шніг, але шнішок! У децембру 1955. року нападало барз вельо шнігу и було барз жимно! Днями ніхто не ишол на роботу, а вуковарски „Комуналец“ и вуковарски граждане ніяким концом не сциговали одруцац шніг, прето же вон непрерывно падал! Так даяк було по конец януара мешаца 1956. року! – гварел пензионер Митро, народзени в яри 1941. року, односно на початку Другей шветовой войны.

– То ніч! Я паметам же у януару и фебруару 1963. року нападало два метери шнігу! Днями ніхто не могол висц з валалу, односно присц до Петровцох! Наш перши сушед зоз правого боку улічки мушел пребиц тунел же би зоз хижы и обисца вообщє могол висц на улічку! – гварел пензионер Янко.

– Осмого марца 1976. року, на Дзень женох, у Миклошевцох спадло тельо вельо шнігу же енки одказана настава у школи, як и прєслава Дня женох! Жени були барз смутни же одказана прєслава и танец, але ше прето дзеци барз зрадовали шнігу! – здогадовала ше дакедишніх жимох пензионерка Мудрого з Миклошевцох, а источасно барз уживала у випиваню горучей чоколади з велькей шольки.

– Я паметам же ше 13. априла 1964. року на 9 годзин и 30 минути у Вуковаре и околних валалох случело трешене жеми! Очкодовани будинок Гимназиї,

будинок „Велепромету“ и текстильной фабрики „Срим“, Роботніцки дом у Боровим Населєню, як и три други будинки! Медзитим, не можем ше у тей хвиліки здогаднуц котри три будинки були очкодовани! – гварел пензионер Желько, котри у останні час цалком страцел слух.

– Не бешедуєме о трешєню жеми у Вуковаре, але о жимох з вельо шнігу! – гварел я, але не знам чи ме Желько вообщє чул.

– Знам же того цо тераз повем не ма вязи зоз шнігом, але мушим повєсц бо то барз интересантне! – гварел Дюра. – Углавним, под час лета 1949. року у Петровцох пановали таки вельки горучави же людзе през дзєнь вообщє не виходзели зоз хижох! Жито на полю хлопи кошєли вноци, зоз допомогу Мєшачка! Мєсо и млєко газдині кладли до кантичкох и потим спущали до студні же би ше не погубєло! То було праве лето, а не тоти терашні лета!

– Людзе, ви лєм бешедуєцє и бешедуєцє, уж ше почало и змеркац, а ніхто ніч не наручує и не пие! Зоз такима муштериями бизовно пошвидко препаднем! – гварел газда карчми.

– Не препаднєш, понєже сом вчєра достал пензию! Каждому з нас принєш кафу або хто уж цо пие, а потим най будзе файронт по идущи штварток! – гварел я.

Мушим припознац же ше барз радуєм тим нашим пензионерским и руским сходом у карчми „Златни часи“, прето же вше дознам дачого нового зоз прєшлосци родимого краю! Медзитим, ніяким концом ше не можем начудовац тому як мойо пайташе, пензионере, до дробніцох памєтаю цо було пред 50 роками, а источашне не знаю цо вчєра або позавчєром полудньовали!

Яким Пушкаш

Олей зоз бундави за здраве и ужиток

Гоч ище вше не нательо популярни як слунечников лебо маслинов, olej зоз бундави остатних рокох пренашол сво-их почитователюх дзекуючи не лем винимковому смаку, але и хасновитосци за здраве. Бундавов olej добива ше зоз бундавових магочкох котри не маю лупку. У кулинарстве е давно признати як винимково природни, смачни и здрави продукт, котри дава специфичну арому велім едлом, а може ше хасновац як за слани едла, насампредз салати, так и у лакоткох.

Попри того, olej зоз бундави драгоцини пре свою ліковити свойства, а їх список длугоки: стимулуе роботу покруток, помага при хоротох шерца и кревових судзинох, змоцнюе имунитет, помага при больох у ставцох, лічи опекліни, позитивно улївуе на здраве скори и власох, и вельо другого. Вельочислени вигледованя запровадзени на старшей хлопскей популациї указую и на тото же шорова конзумация бундавового oleю и магочкох помага при проблемох звекшаней простати.

Квалитет жеми у наших крайох винимково вигодни за продуковане бундавох, гоч ше у класичним польоділству садза насампредз бундави за покарму статку. Останіх рокох дзепоедни польопривредніки пробую ше у продукції бундавох за продуковане oleю и видза у тим добру перспективу, а медзи нїма и фамелия Горватович зоз Чаковцох. Як и векшина польопривреднікох у нашим краю, занїмаю ше зоз традиційну польопривреду, а попри того пред двома роками одлучели ше садзене бундавох и продукуване бундавового oleю. Идея пришла, гутори Мийо Горватович, од єдного продукователя oleю зоз Пожеги, котри гледал кооперантох на подручю Вуковарско-сримскей жупанії. Од нього достали насене

и потребни гербициди. Першого року Горватовичово за-садзели бундави на 4,7 гектари и зоз доходком були зоз вольни. Шлїдууючого року звекшали поверхносци жеми зоз бундаву, а до роботи ше приключел и Мийов шовгор зоз суседного валалу. Сам процес садзєня класични, але як и велі други культури, и бундава вимага ручне культивоване. Зоз дозрєтих плодох зоз окремним комбайном оддзєлюю ше магочки, умиваю и суша. Понеже у наших крайох не постої погон за пресоване oleю, Горватовичово магочки вожа до oleярні при Вараждину. Власна oleярня, гутори Мийо, за тєраз неможлїва, бо то барз велька инвестиция, а приходи од добитого oleю гоч и значни, але су ище вше недостаточни за озбилни укладаня.

Готови продукт сами розлїваю до атрактивних фляшкох и предаваю найвецей «на хижовим прагу».

- Людє котри сцу мац здрави и квалитетни продукт знаю же го лєпше купиц од малих продукователюх, гоч и за кус висшу цену, як у вельких тарговинох. Oleй предаваме по 90 куни за литру и думам же то реална цена - гутори Мийо.

- Найквалитетнейша файта бундавового oleю то olej жимного пресованя за котри потребне шейсц до осем кили магочки. Таки продукт бул би винимково драги, дас коло тристо куни. Прєто векшина продукователюх прави нерафиновани olej за литру котрого треба коло 3-4 килограми магочки. Велі людє ище вше досц скептични спрам бундавового oleю, але тоти котри го раз пробовали, вше ше врацаю.

После вицадзованя oleю як побочни продукт остава бундавов погач котри ше мєлє до муки. Вона тиж ма богати нутритивни свойства, а додава ше до обичней муки и хаснує ше у пекарстве.

Руски пец

Жима, час кед дні кратки, а вечари длуги и кед робиц по гумне и загради не мож. Нажаль, тот жима насправди незвичайна, остатні даскельо роки звикли зме на децембер без шнігу, але того року и януар цепли и без єдней пахульки, на два заводи по даскельо дні було и до 15°C у плусу, як кед бизме були у марцу, а не у януару, найжिमнейшим мешацу у року.

Ноц заш лем швидко спадне, та ше векшина шпотама по нука. Класц до пеца ше муши гоч жима не моцна. Так єдного вечара складаючи койдзєяки папери, рахунки и подобне, преврацаючи по шкатули до рук ми пришло єдно писемко ище дзєшка зоз конца гевтого столїття, на нїм марка и пецац Австралия. Отворел сом и почал читац. Пишу бачи и андя хтори до Австралиї пошли за своїма дзєцми. Охабели свойо родни Пишкурєвци и тих позних седемдзєшатих одлєцели за Австралию видзиц своїх двох синох и два дзиви котри там жили уж вецей роки и остали занавше. Читаючи писемко доходзим до виречєня дзє бачи гвари як им у Австралиї барз добре и не хиби им ніч, лем, ниа, кед роздумє о Пишкурєвцох и своїм доме у тим валале, найбаржей им хибя жими, котри у їх новим животним штредку, так повєсц, нїяки, як кед би анї не була жима, а дакеди у Пишкурєвцох у їх младосци жими були моцни и зоз вельо шнігу. Так, бєшєдуюци зоз андо у младосци и прєшлих часох у родзєним валале, гвари бачи Миронь, здогадуєме ше тєдишнїх жимох и їх краси, кед цале околїско було облєчєне до билого и кед ше длугши час прєпровадзєло вонка на жими, а вєц вошло нука до цеплого, ограц ше коло натопєного РУСКОГО ПЕЦА хтори нам тєраз так хиби, голєм най огрєєме крижи. Тєди змє були шицки вєдно, дзєци були мали, та прєз жиму пец и прикет у хторим ше находзєл були цєнтер збуваня у обисцу прєз длуги жимски вечари. Та так док прєбєраме по здогадованьох, коло шерцох нам аж цепло, док ше здогадуєме тих прєшлих часох. А ту у Австралиї, гоч жими не моцни, як кед би тєй цеплоти не було. Нас двойо уж стари, мамє свою хижу, але змє сами, дзєци рєбя, маю свойо фамєлиї, видзимє их раз-два раз мешачно....

Охажь бачиково писемко и одкладам на мєсто дзє стало, а думки ше врацаю до дзєцинства, там дзєшка на початок осємдзєшатих рокох 20 столїття, кед ище у векшини валалских обисцох руски пєци не були поваляни. Од яри

та по позну єшєнь до пєца ше у тих часох не топєло, бо уж ридко хтора гадзиня пєкла хлєб, углавним ше го куповало у пєкарох або тарговинох, але прєз жимски часи пєци мали ище вшє свою значну улогу у зогриваню обисца єднєй рускєй фамєлиї, у котрєй ище вшє жили и по три гєнєрациї. До пєца ше топєло зоз комори або зоз заднєй хижи, а кед ше пєц розограл цепло було по цалим обисцу. Була то права чаривносц цеплоти у тих жимних жимских часох кєд жими були моцнєйши як нєшка. Не було ту пєцики, радиатори, тєрмо-пєци, зогривачки и подобнє як нєшка. У тєдишнїх часох глєвнє слово при зогриваню мали шпоргєт у кухнї и руски пєц у хижи, хтори би и нєшка були найтуньши спосєб зогриваня.

О тим чуду од пєца єст вєльо того за повєсц, алє рушмє по даяким шорє. Вимуровац руски пєц не могол кєждє, трєбало мац даякє знанє о тєй рєботи ки и схопносци жє би пєц, кєд ше вимурєє, мал даяки свой шорєви випатрунок, як бизмє нєшка гварєли, мушєл мац свою єстєтику, а тиж так мал добрє зогривац, жє би не бул глухи. Були то майстрєвє хтори рєботу научєли од старших майстрох и знали добрє як вимуровац руски пєц. Пєц бул збудовани блїжєй єдному углу хижи у котрєй стал, мєдзитим не при самим мурє, алє ше го одцагло даяки пол мєтєра аби и мєтєр од мурє. Тотє часц прєсторє волає ше буджак, котри бул окрємє интєрєсантнє дзєцом. Коло пєца вшє стала лавка доокола, на нєй ше шєдзєло и мала вєльку улогу при старших домашнїх, дїдох и бабох хтори шєдзаци на нєй дримали и грєли свойо хрибти, а поготов крижи. Була то права физикална тєрапия зогриваня задармо. Як змє уж гварєли, топєло ше звичайно зоз комори, дзє бул отвор прєз котри ше кладло на огєнь, а котри бул досц вєльки так жє би прєз тоту дзиру до пєца могол войсц дробнєйши члєвєк. У комори стали дрєвєна лопата зоз котру ше садзал хлєб до пєца (цєсто порихтанє за пєчиц хлєб), ту вєц стал и ожог зоз котрим ше розтрєсала жирячка, а тиж так и кочєрга, зоз котру ше здрилєвовало жирячку на боки жє би ше направєло мєста скорєй як ше кладло пєчиц до пєца.

Прєз позни єшєньски часи, кєд ше жима помали почина уцаговац до обисцох, до пєца ше почина топиц прєз цали час. Топєнє було тунє, вихасновало ше шицко цо сєцєло гориц, конари котри остали спозє орезанєй овоци, тиж конари зоз орезанєй вин-

ици. Вигризки котри остали кєд статок огризол лїсцє на кукурїчанки, палїци зоз слунєчнїку, бо тєди комбайни гоч глєчєли слунєчнїк, не мали на сєбє тарупи котри нєшка палїчки пошєкаю. Тєди ше их рубало зоз шерпом и звєжовало дому за топиц до пєца, а вєц, вшєлїяк, були ту и барз важни чутки. Шицко то згорєло у пєцу и грєло домашнїх, и не лєм жє грєло, алє пєц бул барз значнє гадзиньом при рихтаню єдлох и лакоткох. Була то права мала фабрика! Пєкло ше парадичову або капусну мачанку зоз сухим мєсом або кирвавицу, пєчєнє живинскє або швиньскє мєсо або прашєцина, запєчєна пасуля, кромплї на лупу, колєчи на квасу, рєйтєши, запєчєни пєлєчєнки, пєчєна бундава и ище вєльо койчєго, и вєрцє, шицко то мало свой окрєми смєк! Можєцє нєшка пєчиц шицко тотє у «РЕРНИ» на струю або плин, алє гєвтєт смєк єдла зоз рускогє пєца, єєєє... не мож поровнац! А вєц на концє мешаца кєд сцигнє рахунки за струю и плин, за глєву най шє влапїцє кєд видзицє цифру, а кєд сцє топєли до рускогє пєца, на концє мешаца не сциговали нїяки рахунки и не мушєли сцє мєрковац на кєльє обрацицє тєрмєстєт.

З вєчєра, кєд ше порєбєло, домашнї ше збєрєли коло пєца, хлопєи коло бєшєди, а жєни вишивали або платали подарєтє облєчиво. Дзєци ше тиж так круцєли коло пєца, поготов кєд зоз санканя сцигли таки замєрзнєти и чєрвєних лїцох, а вєльо раз и змєчєни. Не було нїч вигоднєйшє як зацагнуц ше за буджак, а вєльо раз и заспац и уживац у тєй чаривнєй цеплоти котру давал руски пєц. Чєжко то нєшка младим потолковац бо нєт руских пєцох, углавним су поваляни, а и жими бєз шнігу, та ше не мож пойсц санкац. Випатра жє ше и жима попєнцєла, можєбуц и вєна бєви «игрици на компютєру», обрацєла «тєрмєстєт» на найвєкшє и уживє сєбє, а нєт вєцєй анї крєви жє би огризли кукурїчанку, кукурїца ше глєчи та нєт чутки...

И так новєи модєрнєи часи занягєли руски пєц коло хторєго була позбєрана цєла фамєлиє. Нєшка, як бачи Миронь на початку гварєл, нас двойє сами бо дзєци рєбя, та не можє прихєдзиц, не маю кєди. Та так пєц останє лєм у наших памєтаньох, лєм ище на дзєпєдним пойдзє дагдзє за рогєм у куцє стєя забути зацагнути лопату, ожог и кочєрга, чєкаюци гадзиню най их винє зоз забуца и нєтопи до пєца, хтє зна?

Томислав Рац

Рочна скупштина Спортског здруженя
Спортски бависка Яша Баков

Затримац кавлитету и обсяг успишних лоньских Бавискох

Спортске здружене Спортски бависка Яша Баков своєю тогорочни активносци започало на истим месце дзе и прешлого року закончили - у новосадским Руским културним центру (РКЦ). У популярней Матки 21. януара отримана порядна рочна Скупштина здруженя на хторей анализовани прешлорочни, 26. по шоре Спортски бависка Яши Бакова и принешени план за наступни 27. бависка.

У винїмово обсяжней и конструктивней анализи хтора ушлїдзела после як и вше фактографски богатого и документованого звиту о роботы, цо го поднесол председатель Здруженя Иван Папуга, похвалени добри боки бавискох хторих було надосц, але указане и на одредзени слабосци хтори би требало пробовац виправиц уж на тогорочних бавискох. Од позитивносцох визначене же отримани шицки предвидзени турнири хтори були на розличним кавалитетним уровню и прешли у винїмово приятельскей и спортскей атмосфери, з надпомнуцом же знова мали медзинародни характер з участвованьом зоз єдну екипу зоз Словацкей и України, и рекордни аж 13 зоз Горватскей, а число учашнїкох дакус векше як 2016. року. Спатрени през оптику статистики и числох 26. Спортски бависка Яши Бакова випатрали так: 13 спотрски днї, 10 спортски конари од пионерскей по ветеранску категорию, 16 екипни змаганя, 6 поєдинечни змаганя, 11 места зоз Войводини и 5 з иножемства (Свиднїк, Перечин, Загреб, Миклошевци и Петровци), 448 змагательох односно стредне 28 змагательох и 98 екипи, вкупно 6 екипи по1 турнире хтори отримани у 6 месцох, медзи нїма и Петровци, дзе організовани шаховски турнир. Найвещей екипи, по

16, мали Руски Керестур и Дюрдьов зоз 4 односно 2 дружтвох лебо клубох, а поєдинечно найактивнейши бул РКЦ, чийо члени участовали у 14 турнирох, а 3 и організовали. Од наших месцох Миклошевци наступели на 7, Петровци на 4, Загреб на 1, а на турнире у одбойки комбинована миклошевско-петровска екипа наступела под меном Координації Руснацох РГ.

У финансийним звиту визначене же 2017. року Спортске здружене Спортски бависка Яша Баков потрошело 200.644,48 динари, цо лем кус вецей од 200 тисячи динари з хторима го порядне финансиє Национални совет Руснацох Сербїї. Найвекша часц прешлїдзена организатором турнирох, з надпомнуцом же шаховски турнир у Петровцох у цалосци вифинансовала Координация Руснацох Републики Горватскей. Обидва звити, як и звит Надпатрацога одбору, єдногласно прилапени. Скупштина принесла и рамикови план роботи и отримованя тогорочних турнирох. Найвекша часц организаторох ше зна, прецизовани и термини їх отримованя, у наиходзацим часе остало найсц домашнїх за спорти за хторих на Скупштини не було заинтересованих, але то ше, як наглашел председатель Здруженя Иван Папуга, як и вше по тераз у ходу успишно риши. Зоз розправи о планах треба наглашиц заєднїцке становиско же би до бавискох требаło уклучиц ище векше число младих, як у змагательней часци, так ище и вецей у організаційней, же би ше учели од старших, длугорочних активистох, бо лем так бависка буди мац перспективу. У финансованю главне жридли буду пенежи Национального совету Руснацох Републики Сербїї, а за дополнююци средства организаторе ше буду находзиц з помоцу спонзорох. Треба наглашиц же ше у 2018. року ані єден турнир не отримав у Горватскей, за цо Скупштина мала порозумєня. Перши турнир у билияру на разпорядку 25. фебруара у Новим Садзе, а домашнї му будзе РКЦ.

Скупштина Спортских бавискох Яша Баков

Звонимир Ердєлі

Дюра Лікар (1941 – 2018)

У 77. року живота, после длугшей хороти, 04. януара у шпиталю у Осиеку умар учитель у пензїи Дюра Лікар з Миклошевцох, єден зоз сновательох Союзу Русинох и Українцох Горватскей и перши тайомник Союзу. Дюра Лікар народзени 29. мая 1941. року у Миклошевцох. Основну школу закончел у Миклошевцох и Вуковаре, а Учительску школу 1961. року у Славонским Бродзе. Од першого дня после законченя школи робел як учитель у Миклошевцох у класней настави, а 1970. року почал водзиц наставу за руски дзеци на мацеринским язїку. На теї длужносци робел по 1991. рок. Пре воєни збуваня на тих просторох не робел по 1997. рок кед є знова уклучени до класней настави.

У периодзе од 1961. по 1991. рок активно участвовал у роботы СД „Русин“, а окреме ше ангажовал у роботы КУД „Яким Говля“. Водзел фолклорну секцию, а з помоцу наших визначних режисерох Витомира Бодянца и Драгена Колесара на сцену поставел вецей як 40 дзєцински и театрални фалати за старших. Окреме удатна була сказка Кристини Бренковей „Белава ружа за принцезу“ осемдзєсятих рокох. Зоз фолклорну и драмску секцию наступал ширцом СФРЮ, а окреме на „Петровским дзвону“, „Червеной ружи“ и „Червеним пупчецу“. Вецей мандати бул член Управного одбору „Червеной ружи“ и Драмского мемориялу „Петра Ризничя Дядї“.

Попри роботы у школи и дружтвених організаційох, у Миклошевцох бул стаємни сотрудник НВУ „Руске слово“, Новинскей агенції „Рутенпрес“, „(Пионерскей) Заградки“, „Новой думки“, „Вуковарских новинох“ и рускей редакції Радио Нового Саду. У тим часе обявени му вецей як 1000 статї и фельтони на рижни теми, углавним зоз и о живоче миклошевских Руснацох. Бул єден з инициаторох и организаторох Културней манифестациї „Миклошевци“.

Дюра Лікар видал еденац кнїжки, а остатня му обявена концом 2017. року под назву „Златни нїтки Миклошевцох“, котра своєфайтова рекапитуляция шицких його потерашнїх публикаційох друкованих у прешлих двох децениях.

За закладане у роботы и посцигнути успихи достал вецей припознаня на уровню општини и Републики, як цо то Орден зоз стрибєрним венцом од Йосипа Броза Тита, Найвисше општїнске припознане на поддручу култури и просвити „Плакета Степан Супанц“, Златну плакету за тридєсєторочну роботу зоз дзєцинским ансамблами, а скоро 45 роки бул активни бавяч и спортски работнїк у СД „Русин“.

Дюра Лікар поховани 5. януара на грекокатолїцким теметове у Миклошевцох. Най му будзе вична слава и памятя!

